ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4476 — 8/21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1900 — ՇԱԲԱԹ — 28 ԼԷՃԷՊ 1318 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4476

درعليه‌ده غلطه‌ده (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les abonnements sont reçus
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	Ղրշ
» » » » վեցամսեայ	70	»
» » » » եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆրկ.
» » » վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Ցեղական թղթատարի ծախքը յաժանորդաց կը վերցնէի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՀԱՅՈՒ ՄԸ ՈԴԻՍԱԿԱՆԸ

ՊԱՂՏԱՏ, 21 օգոստ. 1900

Ս.

Տնտեսը ընկերացաւ ինծի, բայց դարձեալ բաւական դժուարաւ մեզ ներս ընդունեց դռնապանուհի Կերբերոսը, քանի մը որ արաբերէն շատ մը մէյտիր (չըլլայ)ներէ վերջը հազիւ զիջաւ և ներկայացանք ձեռագործի վարժուհիին որ սիրալիր ընդունեց զմեզ և սրահին մէկ անկիւնը նստեցուց։ Ինչպէս տղոց, նոյնպէս օրիորդներու վարժարանը միայն գեղեցկարկի շէնքեր են, և իմ մտած միջոցիս շատ օրիորդներ զբաղած էին ձեռագործի։ Բանուած իրերէները խիստ նուրբ էին, և շատ գեղեցիկ կերպով ասեղնագործուած բարձեր, սեղանի ծածկոցներ, գառնի և սիկառի օժաններ, ուսի շալեր, ապարօշներ, բանթուվիաներ, ոսկի և արծաթ թելով գործուածներ և ուրիշ շատ մը աշխատութիւններ իրարմէ գեղեցիկ և իրարմէ թանկագին, որոնց ամէնուն նիւթերը Հոգաբարձութիւնը կը հոգայ, և յետոյ զանոնք վաճառելով կամ վիճակահանութեան դնելով իր ծախքերը կը հանէ։ Ասոնք ալ քննութեան պատրաստութեանց զբաղած էին և իրենց քննութիւնը պիտի սկսէր տղոց քննութենէն անմիջապէս յետոյ։

Աշակերտուհիներու մէջ մինչեւ քսան տարեկաններ կային և նոյն իսկ երկու հատ ամուսնացեալ։ Մասնաւորապէս ուշ գրաւեց իրենց տարազը։ Առջի օրուան տեսածս՝ հայ կինը՝ կէս ասիական զգեստներ կը կրէր։ լրացուցիչ ունենալով գլխի եռգմա լաչակը։ Իսկ ուսանողուհիներու ամէնքն ալ կատարեալ եւրոպական շըրջազգեստներ հագած էին, վայելուչ և ճաշակաւոր։

Ասոնց հայ. ֆրանս. աշխ. պատմ. թուաբ. բարոյական, իրագիտութիւն, առողջաբանութիւն կ'աւանդէ Սրվաճեան էֆ։ Ունին անգլիացու մը զոր վերը յիշեցի և ձեռագործի վարժուհին։

Երկար նստիլը անպատշաճ պիտի ըլլար, ուստի մեկնեցայ մաղթելով օրիորդներու վարժարանին համար աւելի յաջմար շէնք մը, վասնզի հիմակուանը շատ անյարմար է վարժարան ըլլալու։

Ժամը հինգն էր. ուստի գացի քիչ մը ճաշեցի, քիչ մը հանգչեցայ և ժամը 7 ըլլալուն պէտք փութացի վարժարան։ Սրահէն ներս նայելով տեսայ որ դեռ մէկը չէր եկած. ուստի որոշեցի բակին մէջ քիչ մը քաջքալիլ, և այդ միջոցին վարժարանի շէնքին կից պարապ սենեակի մը պատուհանէն ներս նայելով տեսայ չուաններ, փայտեր, օղակներ, զուգահեռական ուայլն, իրենց սարօքը։ Աշակերտները ինծի ըսին թէ ատիկա մարմնամարզութեան սրահն էր, ուր շաբաթը երկու անգամ մարդանք կ'ընէին մեծ աշակերտները։ Ի՛նչ մեզբս պահեմ, թէեւ դաւառի շատ մը քաղաքները պտրտած, բայց մարմնամարզութիւն տեսած չեմ. հետեւաբար գոհ պիտի ըլլայի տեսնելով, բայց չհամարձակեցայ այդպիսի բան մը խնդրել, մտածելով որ շատ անտեղի պիտի ըլլար իմ այդ խնդիրքս։ Նոյն միջոցին տեսայ Առաջնորդին և քահանային անցնիլը։ երկուքն ալ վարժարան մտան. ես ալ իրենց հետեւեցայ և գացի սրահին մէկ անկիւնը կծկեցայ աշխատելով շատ աչքի չերեւալ, որովհետեւ պանդոկապետս հետ քիչ առաջ վէճի մը առթիւ ինծի ըսած էր. «Եա՛ զարիպ, քուն էտիպ։» (ո՛վ օտարական, հեպպի եղիր)։ Ընդհանուր երեւցան նաեւ Հոգաբարձուները խմբովին և անոնց յաջորդեցին Գաղ. Ժողովին անդամները, թաղականները և քննիչները որոնք անցան սեղանին գլուխը, առին նօթերու տետրը և նիստելով որ արդէն աշակերտներու ծնողքներէն քանի չափ ունկնդիրներ ներկայ էին, որոշեցին որ սկսի քննութիւնը։

Զանգակը հնչեց և չորրորդ կարգը ներկայացաւ. (Ա., Բ. և Գ. կարգերը ծաղկոցի մաս համարուած են որոնց քննութիւնը պիտի կատարուէր օգոստոս 28ին)։ Քննիչները կ'որոշէին հարցումները և դասատուն Պ. Մինաս կարապետեան կը հարցնէր։ Աշակերտները քննուեցան Սրբազան Պատմութեան մէջ և գոհացուցիչ կերպով պատասխանեցին։ Յաջորդեցին Ե. և Զ. կարգերը որոնք կրօնագիտութեան քննութիւն տուին նոյն յաջողակութեամբ, և վերջապէս ներկայացան Է. և Ը. այսինքն Սրվաճեան էֆ.ի կարգերը որոնք բարոյագիտութեան դասի մէջ քննուեցան։ Կը դիտէի որ ամէն աշակերտ ծանր կը պատասխանէր, հատիկ հատիկ և միշտ պատրաստ իր ըսածը լուսաբանելու, բացատրելու և ընդլայնելու, ինչպէս երբեմն կը պատահէր քննիչներու պահանջմամբ։ Հարցնողին և պատասխանողին ձայները միայն կը լսուէին, իսկ միւս ներկաները խորին լռութիւն մը կը պահէին։ Բոլոր աշակերտներն ալ սրահին մէջ հաւաքուած, մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւէին իրենց ընկերներուն տուած քննութեանց։

Կրօնքի դասերը ամբողջ լրանալէ յետոյ նոյն օրուան համար որոշուած էր նաեւ բարձրագոյն կարգի հայկաբանութիւնը, որուն կը սպասէին շատեր անհամբեր։ Ուստի երկրորդ անգամ ներկայացաւ Հ. կարգը (հինգ աշակերտ) և քննութիւն տուաւ փիլիսոփայութեան, նախնեաց մատենագրութեան, գրագիտութեան, թարգմանութեան և լուծման մէջ։ Ներկաներու խնդրանօք, քննիչներէն Պոլիս ուսուցանուած փաստաբան մը, առաջարկեց շարադրութեան իբրև նիւթ «Ի՞նչ է մրցումը, շահը ի՞նչ է, միասը ի՞նչ է, քանի՞ տեսակ կ'ըլլայ»։ Աշակերտները իրարմէ հեռացուցին, և իւրաքանչիւրը ծռեցաւ իր սեղանին վրայ։ Հազիւ տասը վայրկեան անցաւ, անհամբեր քննիչները սկսան մտրակել խեղճ աշակերտները, դիտել տալով թէ ժամը արդէն տասնըմէկն էր, ուստի պէտք էր փութալ։ Անցաւ տասը վայրկեան ալ և ահա աշակերտներէն մէկը ներկայացուց իր գրածը։ յաջորդաբար բերին միւսներն ալ, և ամբողջը բերուելէ յետոյ քննիչները սկսան հրապարակաւ կարդալ զանոնք։ Որչափ գովեստ տամ այդ գրուածներուն, ըստ իս քիչ է. համառօտ բայց կուռ իմաստով, յստակ ու հոգ գրած էին, բառ մը աւելի կամ պակաս չունենալով. մանաւանդ Պ. Ադէքսանդր Ակէքսանդրեանի գրածը ամէնէն աւելի գովեստի արժանացաւ։ Բայց ասոր համար թող չնեղանայ իր դասագլուխ ընկերը, Պ. Յարութիւն Խաչանեան, որ միայն շարադրութեան մէջ երկրորդ եղաւ, իսկ միւս ամէն հիւղերու մէջ առաջին հանդիսացաւ։ Թիւերը դրուեցան, տետրը յանձնուեցաւ Առաջնորդ Սրբազանին և ամէն ոք ցրուեցաւ դոհ և ուրախ սրտով։ Աշակերտները զիրար և հոգաբարձուները Սրվաճեանը շնորհաւորեցին, իսկ ես չատ սիրութեամբ հեռացայ, որովհետեւ նոյն գիշերը շոգենաւը պիտի մեկնէր և եթէ այդ շոգենաւը փախցնէի, հարկ պիտի ըլլար ութ օր ալ սպասել, մինչդեռ անիծեալ մամոնայի պահանջը խիստ էր, պէտք էի փութալ լքանող ընկերոջս՝ մամոնային եռեւէն։

Ուստի հմարիտ սրտի ցաւով թողուցի Պաղտատը, քննութեանց ներկայ գլուխի չկարենալուս համար, և օգոստոս 21 ի երկուշաբթի օրուան գիշերը փոխադրուեցայ շոգենաւ, որ յաջորդ օրը՝ արշալոյսին համբայ ելաւ։

Շոգենաւին մէջ գրի առի այս քանի մը տողերը, զորս կարմ կապել կ'ուզէի, բայց նիւթը բեղմնաւոր ըլլալուն երթալով երկարեցաւ։

Ուղեւորութեանս հինգերորդ օրը հասայ Ամառա, Տիգրիսի վրայ նորաշէն ու սիրուն քաղաք մը ուր շոգենաւը քանի մը ժամ կեցաւ և ես առիթ ունեցայ անուշիկ ճաշ մը ընելու տեղւոյն գանձապահ Միքայէլ էֆ. Յակոբեանի տան մէջ։ Յակոբեան էֆ. ժամանակաւ Մուսուլ եկած ըլլալով, այն տեղ տեսած էր զիս։

Շոգենաւը սուլեց, նամակս յանձնեցի յիշեալ Միքայէլ էֆ.ին խնդրելով որ հասցընէ ձեր խմբագրատունը, և ես փութացի նաւ մտնել։

Չեմ գիտեր թէ ձեզի պիտի հասնի՞ն այս իմ տողերս, և եթէ հասնին արդեօք զամբիւղը չը՞պիտի նետուին։ Բայց սիրելի է ինծի ենթադրել թէ հաճոյքը պիտի ունենամ Աւետիքի սէւնակներուն մէջ հիւրընկալուելու։

Այս հեռաւոր անկիւնէն բարեւներս ղրկելով խմբագրութեանդ,

Մնամ Զերդ

ՅԱԿՈԲ Յ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

Յ. Գ.—Մոռցայ ըսելու որ Պաղտատի Առաջնորդին հետ ալ տեսնուեցայ. բայց բոլոր հարցումներուս ալ թիւս պատասխան առի։

—Եկեղեցւոյ նորոգութեան ի՞նչ գնաց։

—Չիյտեմ. մեծ տղաները գիտեն։

—Կանոնաւոր ժողովներ ունի՞ք հոս։

—Ունինք, սէօղիւմ եապանա, վեց ամիսը մէկ կու գան հազար հրաւէրով։

—Վարժարանները ի՞նչպէս են։

—Հոգաբարձուներուն հարցուր. ես վարժարանէ չեմ հասկնար։

Տեսայ որ ըլլալիք բան չէ, խօսքը դարձուցի։

—Ուրիշ ի՞նչ կայ ի՞նչ չկայ։

—Ամսական խնդրած էի, մօտ օրերս պիտի շնորհուի. մէյ մը ըլլար տէ ես ալ քաշուէի ազատէի։ (Բաղաքին ժամ մը հեռու ազդ. ազարակ մը կայ, հոն երթալ նստիլ կ'ուզէի)։

—Հապա ձեր հո՞տը, ըսի։

Ուսերու շարժում մը միայն ըրաւ, ինչ որ après moi le déluge ըսելէ տարբեր բան մը չէր նշանակեր։ Յ. Յ. Թ.

ՄԻԹՏ ՔԱՀԱՆԱՆ

ՕՐՏՈՒԻ, 31 հոկտ.

Այս երբեմնի նուիրական բառը՝ կարծես թէ ժողովրդեան մտքին մէջ տարբեր նշանակութիւն մը դրոշմած է. քահանան՝ որ խաղաղութեան պաշտօնեան, կրօնքի պահապանը, և քրիստոնէական բարոյականի տիպարը ըլլալու կոչուած է, այսօր բոլորովին հակառակ իմաստներ ներկայացնող բառերու հոմանիշը դարձած է. և ժողովուրդը փոխանակ երկիւղած պատկառանքին, ցուրտ արհամարհանքով մըն է որ կը վերաբերի իր քահանային. թէեւ յարգելի բացառութիւնները կը ջանան պահպանել այդ սուրբ կոչման նշանաբանը, բայց այդ ալ ընդհանուր տպաւորութեան վրայ այնչափ կը զօրէ որչափ կը զօրեն մեր պառաւ մամիկներու պահպանած հին աւանդութիւնները։—

Երեւակայեցէք երկայն բարակ իրան մը եկեղեցական սգեմով, չարաճճի աչքերով, կեղծ ժպտով, ծաղկաւոր գէմք մը և ցանցառ մօրուք մը, թեւերը ետին կապած՝ գաւազանը մէջքին դրած, երկինքը զննելու ձեւով գլուխը բարձր բռնած, կարծես ըսել կ'ուզէ թէ «նայեցէք ես եմ անցնողը։» Իր ամէնէն մեծ վառասիրութիւնն է սրճարանին առջեւ հրապարակի վրայ կկլակը բերնին և ծունգերը խաչաձեւած նստիլը. որովհետեւ իր այդ դիրքին մէջ հոն միայն կրնայ ցուցադրուած ըլլալ ժողովուրդին. ուստի ատենը կ'արտասուէ կամ կը խնդայ, ըստ պարագային. ամեն տեղ կ'այցելէ՝ առանց խորութիւն դնելու իր այցելած տեղերուն մէջ. ըստ կամս սուտերը կը հնարէ, և մէկ ժամուան մէջ ամբողջ քաղաքը կը տարածէ զանոնք. համոզելու մէջ վարպետ, երբեմն խեղճ ու ողորմելի՝ գթութիւնդ հրաւիրելու չափ, երբեմն առիւծ կը դառնայ՝ դիմացինը սարսափեցնելու ատիճան։

Արհամարանքի դեմ անտարբեր է. միտիտները շահագործել լաւ գիտէ. իսկ խոյս կու տայ այն մարդէն՝ որուն համար գիտէ թէ իր հոգին ճանչցած է. քէրկի մըն ալ բժիշկ է։

Այս է ահա՛ մեր Տ. Եղիշէ հիւր քահանան՝ որ չգիտենք ո՛ր հովէն հալածուած եկաւ ինկաւ այստեղ. Էլէվի, Թիւրքպոլի և Կիրասոն չկրցան մարսել զինքը. և նետուեցաւ մեր ծովեզերքը։ Վեցեօթը տարի է Օրտու գալը, կարծես թէ կոխած տեղը խոտ չի բուսիր, իր գալէն ի վեր քահանաներու խռովութիւն, ժողովրդական կուսակցութիւն, կռիւ, բամբասանք անպակաս էին. ատոնց հետեւանքն են եղած՝ ազդ. վարժարաններու խեղճ ու լքեալ վիճակը, ժողովրդեան ցուրտ վերաբերումը դէպի իր եկեղեցին, և մէկ քանի տասնեակ լուսաւորչական ուսանողներու հսանքը դէպ ի բողոքականաց վարժարանը։ Իսկոյին և եկեղեցւոյն շուրջը բարոյական քայքայում մը տեսի կ'ուսնենար, որուն բուն հեղինակը կը նկատուէր յիշեալ քահանան. քանիցս դիմում եղաւ Պատրիարքարան՝ հեռացնել տալու համար այս մարդը քաղաքէս. վերջ ի վերջոյ Խորով վարդապետ Պէհրիկեան քննիչ զրկուեցաւ հոս, բայց իր քննութեան արդիւնքը եղաւ տակի արձանագրութեամբ դատապարտութիւնը յիշեալ քահանային, և խրատներ՝ որ այլ եւս խելօք կենայ։

* * * 1898ին բարեսէր տիկնանց նոր խմբագիր ընկերութիւն մը, նախաձեռնութիւնը ունեցաւ հանգանակութիւն մը բանալու կիսաշէն վարժարանին շինութիւնը աւարտելու նպատակաւ։ Տ. Եղիշէ ինչե՞ր չըրաւ արդեօք, չյաջողցնելու համար այդ բարի նպատակը. որովհետեւ իր մտքը խառնուած չէր գործին մէջ. բայց իր նպատակին չկրցաւ հասնիլ. հանգանակութիւնը պատկառելի գումարով մը պակուեցաւ, (150 լիրա), որմէ քաշալերուելով ժողովուրդը՝ վարժարանին շինութիւնը սկսաւ, պակաս մնացած գումարը հանգանակութեամբ լրացուելով։ Շնորհիւ այս միացող ջանքերուն, մեր հոյակապ վարժարանը կառուցանելու բարեբաղդութիւնը ունեցանք։ Տարի մը վերջը 1899ին Միքայէլ էֆ. Սրուանձտեանց բերուեցաւ հոս, իբրեւ տեսուչ երկսեռ վարժարանաց, և կրթական գործը սկսաւ բաւական կանոնաւոր ընթացք մը ունենալ. դժբաղդաբար կեանքը չատ կարճատեւ եղաւ. ինչո՞ւ համար, վասն զի Տ. Եղիշէ իրեն յատուկ ձիրքերովը կրցած էր համոզել Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մէկ քանին, որպէս զի համեստ ամսականով մը վարժարանին մէջ ընդունուի՝ իբրեւ կրօնքի ուսուցիչ. հազիւ թէ դպրոցի սեմէն ներս կոխած էր, ահա խլրտումն է կը սկսի, և վեց ամիս չանցած՝ նոյն իսկ աշակերտներու ներկայութեանը, կռիւը այնպիսի համեմատութիւններ կ'առնէ որ անկարելի է հրապարակաւ խոստովանիլ։ Հետեւութիւնը սա եղաւ որ Տ. Եղիշէին արգիլուեցաւ դպրոցին մուտքը։ Միքայէլ էֆ. տարեշրջանէն առաջ հրաժարելով հեռացաւ քաղաքէս, որով ժողովուրդը տուժեց 250 լիրայի պիւտէ մը, և ազգային մանկան ալ ամբողջ տարեշրջան մը։ Այդ միջոցին Թաղ. Խորհրդոյ մէջ անհամաձայնութիւն մը ծագելով իր հրաժարականը տուաւ խմբովին, և վերջին Յուլիս ամսոյ մէջ՝ կեդրոնական վարչութիւնը խմաստուն կարգադրութեամբ՝ առժամանակեայ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմեց լուրջ և չէզոք ազգայիններէ բաղկացած, որ իր առաջին և անմիջական խնդիրը ըրաւ վարժարանաց վերակազմութիւնը։ Արդարեւ, սուղ ժամանակի մէջ ուսուցչական մարմինը կազմուեցաւ՝ տեսչութեամբ Իսրայէլ էֆ.ի, որ բաւական հմուտ և իր պաշտօնին կոչումը արդարացնող համակրելի, ազնիւ, ու խոհեմ անձնաւորութիւն մըն է, և որուն անխոնջ աշխատութեանց շնորհիւ երկու ամիսէ ի վեր ունինք կանոնաւոր նախակրթարան, ծաղկոց, մանկապարտէզ և աղջկանց վարժարան։ Ժողովուրդը ուրախ է տեսնելով իր վարժարանաց բարեկարգ վիճակը, սիրայօժար կը վճարէ կրթական տուրքի բաժինը, և ամէն կիրակի, խուռն բազմութեամբ կ'ունկնդրէ տեսուչ էֆէնտիին բարոյական և գիտական բանախօսութիւնները. դժբաղդութիւնը հոն է որ, բոլոր ասոնց մէջ Եղիշէ քահանայ մաս բաժին չունի, և որովհետեւ ինքը ամէն ազէկ բանէ շատ հաճոյք չի զգար, պետք կ'ըլլայ քանի մը շաբաթ անձերու, և հեռագրի մը տակ մի քանի աչքի զարնող ստորագրութիւններ կեղծելով նոր ընտրութիւն կը պահանջէ Տրապիզոնէն։ Տրապիզոնի առաջնորդարանը առանց ստուգելու միանամբար նոր ընտրութեան հրահանգ կը ղրկէ իր փոխանորդին։ Տ. Եղիշէ յաջողած է իր առաջին քայլին մէջ, և հիմայ որ նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի, քուէարկողները ի ձեռին ինկած է փոդոցները հաւաքելու համար ժողովուրդը որ այսինչներուն տան իրենց քուէները, բնականաբար իր մեքենայութեանց մասնակցող շահախնդիրներու...

Բայց կը յուսանք թէ այս վերջին փորձը պիտի ըլլայ մեր շնորհուկակ Տէր Հօր, որովհետեւ Օրտուցին գլուխ գնահատել և կը ճանչնայ կարողն ու արժանաւորը. ամէն բանէ աւելի կը սիրէ իր դպրոցը, հետեւաբար պիտի ընտրէ այնպիսի թաղականութիւն մը որ ի վիճակի ըլլայ վարժարանաց բարեկարգութիւնը պահպանելու, և օգտակար մրցումի մը յառաջ բերելու բողոքական ազգայնոց վարժարաններուն հետ, որոնց կը յաճախեն տակաւին 50ի չափ լուսաւորչական աշակերտներ. ատոնք անպատճառ պիտի վերադառնան ազդ. վարժարան, (ինչպէս որ արդէն սկսած է այդ վերադարձը), պայմանաւ սակայն՝ որ Եղիշէական խմբակին ցանցը պարապ մնայ, ինչպէս ասկէ առաջ պարապ մնաց մանկապարտէզի խնդրոյն մէջ, զոր չյաջողցնելու համար մեր շնորհուկակը բան մը չէր խնայած։ Սակայն հակառակ այդ ջանքերուն, մանկապարտէզը կը պահէ իր գոյութիւնը, շնորհիւ բարեսէր տիկնանց խնամակալութեան, որ գիշեր ցորեկ կ'աշխատի իր ձեռակերտին ապագան ապահովելու։

ՕՐՏՈՒՑԻ

ՆԱՄԱԿ ԽԱՐԲԵՐԴԷՆ

ԿՈՐՈՒՍ ՄԸ

Այս օրերս Խարբերդ զգալի կորուստ մը ունեցաւ։ Շաբաթ օր մըն էր, ամէնքս ալ տխրած՝ Մէզիրէ ԹՕած էինք սիրուած անձնաւորութեան մը դագաղին կուշը, յարգանքի վերջին պարտք մը կատարելու։ Կաթիլ մը արցունքին վկայութիւնով ցաւելու մեծութիւնը կորուստին, որ ընտանեկան տունէն մինչեւ Խուլեվանքի հայ որբանոցը հաւասարապէս լայն պարապ մը կը թողու։

Արփիարեան Նշան էֆէնտի, մէկ հատիկ հինն էր այն շրջանակին, որ հին օրերով Ակնէն հոս փողոցներու բարեսիրական ընտանիքներու վանքի մը կը ներկայացնէ։ Մինչեւ իր 54 տարեկանին մէջ, պատուաւոր տեղին վրայ երեւցաւ միշտ ու միայն ճանչցուեցաւ պարկեշտ վարիչը այդ դպրոցին, որ հիներուն էր թէեւ, բայց ընդունէինք թէ՝ կրնար առանց պատէն կախուած գունաւոր թղթերու, լայն ու հիմնական աշխարհագրագիտութեան մը հետ, չատ բան սորվեցնել իր հետեւողներուն։ Վկայ այն պարագաները, ուր մենք նոր դպրոցականներս չատ հեղ մեր գիտցածներուն անվստահ՝ կերթայինք իր ըսածները լսել ու գոհ եղած բաւականացումով մը դուրս կ'ելլէինք։

Նշան էֆ. Արփիարեան ահա ամէնքէն ճանչցուած մէկ դէմքն էր, ա՛յնպէս, այն «բարի ննջեցեալներուն» վերջը մնացած, որ կ'երթայ հիմայ ինքն ալ անոնց կարգին, իր խաղաղիկ հանգստարանին տէրը ըլլալ, թողելով իր ետեւէն զաւակներ ու եղբայր մը իրմէն կրտսեր՝ Փիլիպոս էֆէնտի, որու մասին ալ հաստատողներէն ենք թէ՝ միեւնոյն բուռին վրայ աճող՝ սիրուած ճիւղ մը դուրս պիտի գայ, ծաղիկէն յետոյ պտուղներով ծանրցած ազուր ճիւղ մը հարկաւ։

Ազգային ու արտաքին շրջանակներու մէջ, չատ մը կարեւոր պաշտօններ վարելէ յետոյ, յաւէտ գնահատուած ու պատուաւոր վիճակով մը, մարդը վերջին տարիներուն, ինքն իր մէջը ամփոփուած յոգնածի հեղձուկով մը, կը թողէր զանոնք ու տունը կը մնար։ բայց նորէն այդ առանձնութեան մէջ ալ օձիքը չէր կրնար ազատել անոնցմէ, որ ամէն օր դժուար խնդիր մը, թնճուկ հաշիւներ ու հանգոյցներ իր առաջքը կը բերէին, կը դնէին։

Վախնալով սակայն, որ այդ մեկուսացումովը ու այդ կերպով, կեանքը անոյշ աւարտ մը պիտի ունենայ, 3 4 տարիներէ ի վեր Խուլեվանքի որբանոցին վարիչ-խնամակալութիւնը ստանձնեց ինքնայորդոր, ու հարթեց բոլոր այն դժուարութիւնները որոնք այդ առթիւ ներկայացան, մանաւանդ մատակարարութեան ճիւղին մէջ։

—)(35)(—

ԺՈՐԺ ԲՐԱՏԷԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼՈՐԴ ՌԻՉՄՈՆԴԻ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

Բ.

—Աստուած չընէ որ քովէս հեռացնեմ զայն, պատասխանեց տիկին տ'Ալբէմբ. անիկա միայն լաւ գիտէ այս տան սպասարկութիւնը. Եամսօ ա՛լ ընտանիքէն կը սեպուի։ Տասնըհինգ տարիէ ի վեր մեր քով ծառայած է։ Ելբ Ֆրանսա ուղեւորելու մտադիր էինք, ոտքերս ինկաւ հեծկլտալով և խնդրեց որ Հնդկաստանի մէջ չգամ զինքը։

—Օ՛հ այդ Հնդիկները երբ անձնուէր ըլլան հաւատարիմ չան մը պէս են, պատասխանեց Ռաուլ։

Եամսօ անտարբերութեամբ մտիկ կ'ընէր այդ խօսակցութիւնը, իբր թէ իր վրայ չէր դառնար։

—Զէ՛ք գիտեր որքան անձնուէր է, ըսաւ Նաթալի, ոգեւորուած չեչտով մը։ Եթէ Եամսօ չըլլար, չորս տարիէ ի վեր կորսնցուցած պիտի ըլլայինք մեր սիրելի Նիաման։ Քօպրա անուն հնդկական օձ մը Նիամայի վրայ յարձակելով՝ դաստակին փաթթուեցաւ։ Եամսօ որ այն միջոցին հոն կը գտնուէր, առաջ նետուեցաւ և օձը բռնելով ոտքերուն տակ ջախջախեց, բայց օձէն խածուեցաւ. բարեբախտաբար փութով օգնութեան հասան, բայց խեղճը բթամատը կորսնցուց։

—Ես ալ շատ կը սիրեմ Եամսօն, գոչեց Նիամա մարդարտահունչ ձայնով մը, գոհովալիր նայուածք մը ուղղելով խոհարարապետին, որ այս անգամ չկրցաւ իր ուրախութիւնը զսպել այդքան համակրալից արտայայտութեան առիթ։

Պ. տը Պլինեաք ալ երախտագիտական քանի մը բառեր ուղղեց Եամսօյի, ու զայն բաղդատեց Պրիէնի հետ։

—Երբ մարդ լաւ ծառայ մը ունենայ, ըսաւ Ռաուլ, պէտք է զայն պահէ, ինչ որ ալ ըլլայ։ կը ճանչնա՞ք իմ հետեւորդս։

—Զե՞ր քովն է դարձեալ, պատասխանեց Հաների տ'Ալբէմբ։

—Անտարակոյս. մահը միայն կրնայ զիս բաժնել անկէ։ Աշխարհիս ամենէն չատախօս, ամենէն հետաքրքիր ու անախորժ մարդն է։

—Ինչո՞ւ համար մէկտեղ չերթիք, յարեց տիկին տ'Ալբէմբ։

—Մէկտեղ բերէ՛մ Պրիէնը, պատասխանեց Ռաուլ։ Աստուած չընէ, տիկին։ Ըսել է չէք ճանչնա՞ր զայն։ Իսկոյն կուփմարտի հրաւէր մը պիտի կարդար ձեր ծառաներուն. մէկ խօսքով աշխարհիս ամենէն անտանելի և կռուարար մարդն է, բայց օտարականներու տունը այնպէս չէ։

—Լորտ Ռիչմոնտի բնակարա՞նը կը գտնուի հիմա, հարցուց Նիամա։

Հարցումը ուղղակի էր. նորատի աղջկան սեւ ու մեծ աչքերը Ռաուլի աչքերուն մէջ սուզուած էին։ Ռաուլ յարմար ատենը համարեց մեծ լուրը հաղորդելու։

—Լորտ Արթիւրի բնակարանը չեմ ա՛լ։ Թրօնչէ փողոցը կահաւորուած աբարդման մը վարձեցի։ Դոյքերս հոն կը գտնուին հիմա և Բարիզ գտնուած միջոցիս հոն պիտի ընակիմ։

Մաեա-Նիամա լարուած ուշադրութեամբ, ու իր չքնաղները կիսաբաց, շնչառութիւնը բռնած՝ մտիկ կ'ընէր անձկութեամբ։

—Բայց ներեցէք իմ անխորհրդապահութեանս, յարեց տիկին տ'Ալբէմբ, ձեր ամուսնութիւնը օրիորդ Հոդրօքի հետ՝ ե՞րբ պիտի կատարուի։

Պ. տը Պլինեաք գլխով ժխտական շարժում մը ըրաւ.

—Ամուսնութիւնս խզուած է, յարեց հաստատ ձայնով մը։ Օ՛հ առանց ցնցումի, առանց տրամի տեղի ունեցաւ մեր բաժանումը։ Միաձայն հաւանութեամբ օրիորդ Հոդրօք և ես մեր խօսքերը ետ առինք։ Կը խոստովանիմ թէ հակառակ օրիորդ Հոդրօքի անվիճելի գեղեցկութեան, իրեն հետ պատշաճութեան համար միայն պիտի ամուսնանայի։

—Դո՛ւք, Ռաուլ, գոչեց Հաների տ'Ալբէմբ չէի՞ք սիրեր օրիորդ Կրաբը։ Սակայն իտէական գեղեցկութիւն մը ունի ան. խարտեաշ է ու շուշանի գոյն մը ունի և երկինքը կը ցոլայ իր կապոյտ աչքերուն մէջ։

—«Իր ձայնը սիրային երգի մը պէս կ'արտաբերուի», պատասխանեց Նաթալի քիչ մը ծաղրական չեչտով։

—Բայց ինծի այնպէս կը թուի թէ յարեց Հաների, քիչ մը սրտնեղած, օրիորդ Հոդրօք ամէն կերպով գեղեցիկ է։

—Մի՛ կոուիք տղաքս, ընդմիջեց տիկին տ'Ալբէմբ. օրիորդ Հոդրօք ստուգիւ անվիճելի գեղեցկութիւն մը ունի։ Բայց քանի որ Ռաուլ ա՛լ չամուսնանար անոր հետ, կրնամ սա պղտիկ, անմեղ դիտողութիւնը ընել թէ օր. Կրաս իր նայուածքին մէջ իսկ, անգութ բան մը ունի։

Այս խօսակցութեան վրայ Նիամայի զգացած խռովքը հանդարտած էր։ Երկնային ուրախութիւն մը կ'ողողէր իր էութիւնը։ Ռաուլի ամուսնութիւնը խզուած էր, Ռաուլ ա՛լ ազատ էր ուզած աղջիկը սիրելու։ Եւ արդէն Նիամա՝ անգլիական դեսպանատան մէջ տրուած երեկոյթին ի վեր՝ Ռաուլի վրայ միայն կը խորհէր...

Նիամայի նուազկոտ աչքերը հիմա ոգեւորուած էին յանկարծ։ Խօսելու, խընդալու և նոյն իսկ արտասուելու անդուսպ պէտք մը կը զգար ան։

—Ըսել է, յարեց Նաթալի, ծերուկ Պրիէնը Բարիզ ձգեցիք։ Զանձրոյթէն պիտի մեռնի ան և կամ թէ մէկուն հետ կռուի պիտի բռնուի։

—Վստահ եղէք պատասխանեց Պ. տը Պլինեաք խնգալով, Պրիէն ինծի ընկերացաւ։ Մարսի կը գտնուի իմ ուղեւորութեան պայուսակիս հետ։

—Ինչո՞ւ համար հետեքնիդ չբերիք, կրկնեց տիկին տ'Ալբէմբ։

—Բայց, տիկին, այդ ծերուկը շատ երեսս առած ծառայ մըն է, այնպէս որ գացած տեղը տանն ու վրայ կ'ընէ։

—Թերեւս ճիշտ է ըսածնիդ, յարեց Նիամա, բայց ամէն պարագայի մէջ կարգ մը պիտի խրկինք, որպէս զի Պրիէնն ու պայուսակը հոս բերէ։ Կը յիշե՞ք փոթորկալից իրիկուն մը ի՛նչ ճարտարութեամբ թեւերուն մէջ առաւ զիս։

(Շարունակելի)

Թաղումի տխրաշուք հանդէսին, որուն կը նախագահէր Պետրոս վարդապետ, ներկայ էին 12 տէր պապաներ, կաթոլիկ վարդապետ մը, բողոքական պաստուելին, վարժապետներ, մէկ—երկու իսլամ պաշտօնեայ ու պէյպատէներ, Մէկէրի ամբողջ հայ համայնքը ու շատեր, որ քաղաքէն գացած էին։

Դէպի գերեզման, յուղարկաւոր բազմութեան ծանր, ծանր գնացքին մէջ, հոն էր չատ աւելի տեսարանին թախծոտ կողմը, որ որբանոցին տղաքը, թեւերուն վրայ սուգի նշանները, դաշտային երկու կողմերը գրաւած էին։ Եկեղեցիին մէջ ու գերեզմանը խօսուած դամբանականներու շարք մը, որոնց մէջ ուշագրաւ էր մանաւանդ կաթոլիկ վարդապետին կողմէ խօսուածը, հանգուցեալին ընտիր բարեմասնութիւնները ակնարկելով, հանրային ընդհանուր յարգանքի արտայայտութիւն մը կը շեշտէին։ Որբի մը կողմէ կարդացուած տխրօնք մը, յուզիչ վերջ մը տուաւ խօսուած դամբանականներուն, մինչ այդ գին ու արժէք ունեցող մարդուն մարմինը փոսը կ'իջուցուէր։

Խարբերդ ԹԿԱՏԻՆՑԻՆ

Քաղաքական Լուրեր

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Տոքիո. Մորիսընի հեռագիրը.— Մ. Նահանգներ.—Բարիզի չինական դեսպանը.— Գերմաններուն կարծիքը.— Զանազան լուրեր

Թայմզ հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Բէյքինի իր թղթակցէն տոքիո. Մորիսընէն.

Բէյքին, 13 Նոյեմ.—Հաշտութեան բանակցութեանց չինական պատուիրակները այսօր հեռագիր ստացան Զինու մայր կայսրուհիէն՝ Նոյեմ. 10 թուականով։ Այդ հեռագիրներով կայսրուհին կը մեղադրէ պատուիրակները թէ պարտազանց գտնուած են, չարդիւլով օտար արշաւախումբերու դէպ ի Ներսերը երթալը՝ շարժումները զսպելու նպատակով։ Կայսրուհին որ կ'երեւայ թէ կացութեան վրայ կատարեալ տեղեկութիւն չունի, միւտ հրամանագիրներ կը հրատարակէ՝ պաշտօնատարներ կարգելով և նոյն իսկ գրագէտներու պաշտօն յանձնելով, չինական նահանգներու մէջ քննութիւն կատարելու համար։ Զու-Զուան թաթար զօրավարը Մանչուրիոյ կուսակալ անուանուեցաւ, Ռուսիոյ այն հրաւէրին հետեւանքով որով զեկուցած էր Զինու՝ վերստանձնել նոյն նահանգին քաղաքային կառավարութիւնը։ Նիու-Զուանկէն արժանահաւատ աղբիւրներէ առնուած հեռագիրներու նայելով, ընդհանուր դանդաղ մը կայ թէ Ռուսերը, հակառակ այն խոստման թէ Շան-Հայ-Ռուանէն Նիու-Զուանկ տանող երկաթուղին պիտի չկողոպտեն, երկաթուղիի հարիւր թոնս իրեղէններ գետին միւս կողմը անցուցած են, Մանչուրիոյ ռուսական երկաթուղիին համար գործածելու նպատակով։

Ուաշինկթըն, 15 Նոյեմ.—Բէյքինի դեսպաններուն կողմէ ուսումնասիրուած առաջարկութիւններուն բնագիրը, որոնք Լոնտոնի մէջ հրատարակուեցան, բոլորովին ուղղամտութեամբ խմբագրուած են։ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը թէեւ այդ առաջարկութեանց մէկ քանին անպատեհ կը գտնէ, բայց ստիպա պատճառ մը չի նկատեր որ Մ. Նահանգները բաժնուին Տէրութեանց Ներդաշնակութենէն։

Լոնտոն.—Բարիզի չինական դեսպան Նու-Բէնկի տեսակցութիւնը Մաթենի Թղթակցին հետ, մեծ իրարանցում առաջ բերաւ Լոնտոնի մէջ։ Նոյնութեամբ հրատարակուեցաւ անգլիական բոլոր լրագիրներուն մէջ։ Թայմզին Բարիզի թղթակիցը կ'ըսէ. Նու-Բէնկի յայտարարութիւնները շատ կարեւոր են չինական խնդրին լուծմանը համար։ Թէեւ հեռաւորութիւնը շատ է, բայց չինական դեսպանը կ'երեւայ որ թէ Բէյքինի օտար դեսպանները կը հեգնէ և թէ Զինու արդի վարիչները։ Անգլիական միւս լրագիրներն ալ գրեթէ միեւնոյն լեզուով կը խօսին այդ տեսակցութեան վրայ։ Ամէնքն ալ կը գովեն Նու-Բէնկի անվեհեր յայտարարութիւնները, բայց երկիւղ կը յայտնեն թէ չինական դեսպանը երբ իր երկիրը վերադառնայ մի՛ գուցէ գլուխը վրայ տայ։

Գրիֆին.—Նորս Տոյչ Ագենսիէ Զայրոնկ այսօր կէս-պաշտօնական տեսութիւն մը կ'ընէ Զինու մէջ զինուորական կացութեան վրայ։ Գերման թերթը ըսելով որ Վալտէրսէ մարշէլին տրամադրութեանը տակ գտնուած հիմակուան զինուորներով կարելի չէ մեծ բան մը ընել, կը պնդէ որ անհրաժեշտ է միջազգային զինուորները կատարեալապէս պարէնաւորել՝ որչափ ատեն որ ձմերեն Զինու մէջ։ Կը յարէ նաեւ թէ Զինու հարաւային նահանգներուն մէջ կացութիւնը բոլորովին տագնապալից է և թէ Զինու արքունիքը փութով զինուոր կը հաւաքէ միջազգային զինուորներուն դիմադրելու նպատակով։

Շանկայ, 16 Նոյեմ.—Գերմանիոյ ընդհանուր հիւպատոսը այսօր Նան-Ջին գնաց մարտնաւով մը։ Անգլիական, ֆրանսական, ռուսական ու ճարոնական մարտանաւեր կը գտնուին Նան-Ջինի առջեւ։ Կ'ըսուի թէ մտադրութիւն կայ բողոքել՝ Սի-Նկան-Ֆու պաշար ղրկելու համար։

Պուխսկ.—Բեռերպուրգէն կը հեռագրեն թէ Պէյժ միսիոնարները, որոց պետն է Գ. Ֆիվէ, և որոնց համար ծանուցուած էր թէ սպաննուած են, ողջ առողջ հասեր են չինական Ուրկա քաղաքը։ Քիչ առեն Եւրոպա պիտի դառնան Ռուսիոյ ճամբով։

Օսեսա.—Բեռերպուրգէն հոս հրաման եկաւ զօրանոցներ պատրաստել երեք զօրաշուքներու համար՝ որոնք քիչ առեն Զինէն պիտի վերադառնան։

Ուաշինկթըն.— Զինական դեսպան Վու-Թինկ-Ֆանկ հեռագիր մը ստացաւ Զինկ փոխարքայէն թէ Նոյեմ. 13 թուականն կայս. հրամանագրով մը Թուանկ և Զուանկ իշխանները իրենց բոլոր աստիճաններէն զրկուած ու ցկեանս բանտարկութեան դատապարտուած են. Նաեւ թէ Բանկ-ենի մեռած է և հետեւաբար կարելի չէ անոր Նկատմամբ պատիժ մը տնօրինել։ Եու-Հսիէն աքսորուած է և Զաօ-Զու-Զիաօ՝ ատիճանազուրկ եղած։

Նիւ-Եորք.—Ուաշինկթընէն առնուած և կէս-պաշտօնական ձեւ ունեցող հեռագիր մը հոս բաւական ապտակ հանեց։ Այդ հեռագիրը կ'ըսէ թէ Բէյքինի ամերիկեան դեսպան Գ. Բանկրը ոչ թէ արգելք կ'ըլլայ, ինչպէս ըսողներ կան, այլ կրցածին չափ կ'աշխատի բանակցութիւնները դիւրացնելու։ «Ասիկա, կը յարէ հեռագիրը, կրնայ զոհողութիւն մը առաջ բերել Մ. Նահանգաց համար, բայց ընդհանուր ներդաշնակութեան օգտին համար, այդ զոհողութիւնները անհրաժեշտ դառնուած են. ամէն պարագայի մէջ սխալ է այն զրոյցը թէ Զինու մէջ ամերիկեան ազդեցութիւնը վնասուած ըլլայ՝ ամերիկեան զինուորները Բաօ-Թինկ Ֆուի արշաւախումբին մասնակցած չըլլալնուն համար։ Ընդհակառակը, Զինէն առնուած բոլոր լուրերը կ'ապացուցանեն թէ ամերիկեան ազդեցութիւնը մեծապէս աւելցած է՝ այն չափաւորութեան և մարդասիրութեան հետեւանքով՝ զոր Մ. Նահանգները ցոյց տուին Զինու հանդէպ։»

Շանկայ.—Լրագիրները ծանուցին թէ չինական 2500 զինուորներ որոնք Զինու հարաւային կողմէն եկած էին, Եանկ-Զէ գետը անցեր են Զինկ-Ֆիանկի մօտ՝ Բէյքին երթալու և Լի-Հունկ-Զանկի տրամադրութեանը տակ դրուելու համար։ Զինական իշխանութիւնները, սակայն, կ'ուզեն այդ լուրը, ըսելով որ Բանթոնի բնակիչներէն 500 հոգի՝ Լի-Հունկ-Զանկի անձնուէր՝ Եանկ-Զէն անցեր և դէպի հիւսիս գացեր են, իբրեւ պահակ անոր տրամադրութեանը տակ գտնուելու համար։

—Հան-Բէյուէն առնուած լուրերու նայելով Զինու մայր կայսրուհին մտադիր է Թայ-Նուան-Ֆու վերադառնալ։

Գրիֆին.—Զինկ իշխանն է որ Պէյրլին պիտի ղրկուի՝ Պաոն ֆոն Բէթիէլերի սպանութեան առթիւ ներողութիւն խնդրելու։ Անոր պիտի ընկերանայ Թիէն-Զինի զինուորական կաճառին տնօրէնը որ երբեմն հիւրասիրեր եղաւ Գերմանիոյ կայսեր եղբօրը։

Բեռերպուրգ.—Ռուսական քանի մը լրագիրներ կը քննադատեն Բէյքինի դեսպաններուն կողմէ առաջարկուած հաշտութեան նախաշաւիղ պայմանները։ Կ'ըսեն թէ ատոնց մէկ քանին ծայրայեղ են, որով պիտի չընդունուին չինական կառավարութեան կողմէ և հետեւաբար տագնապը շատ պիտի երկարի։ Ռուս կառավարութիւնը հրահանգներ ղրկեց Ալէքսիէվ ծովակալին՝ Մանչուրիոյ մէջ ռուս զինուորներու վերակազմութեանը և ծառայութեանը համար։

Նիւ. Եորք, 17 Նոյեմ.— Նիւ. Եորք Հերալտի Ուաշինկթընի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ տեղւոյն չինական դեսպանին հետ որ յայտարարեց թէ պատճառ մը չի տեսներ՝ Զինու մէջ խաղաղութեան վերահաստատման յապաղելուն։ Դեսպանը յարեց թէ Զին արդէն Տէրութեանց պահանջումներուն համակերպելու իր բուռն բաղձանքը յայտնած է Նոյեմ. 13ի այն հրամանագրով, որ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու պատժուած ըլլալը կը ծանուցանէ։ Չինական դեսպանը յոյս յայտնեց թէ միջազգային զինուորները պիտի չքանդեն Մինկերու գերեզմանները։ Դեսպանը ըսաւ նաեւ որ Զին պատրաստ է բանաւոր հատուցում մը ընել և թէ համոզուած է որ Զին կրնայ հատուցանել, եթէ տարապայման պահանջումներ չըլլան։ Յարեց թէ համաձայնութիւն մը եթէ անկարելի ըլլայ, չի կարծեր որ խնդիրը ներկայացուի Լա Հէյի իրաւարարական ատեանին։

—Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը բաւական չի նկատեր Նոյեմ. 13 թուականն հրամանագրով ծանուցուած միջոցները։ Ուաշինկթընի դահլիճը որոշեց հրահանգ տալ Բէյքինի ամերիկեան դեսպանին՝ պնդել որ Թունկ-Ֆու-Սիանկ զօրավարն ալ պատժուի և թէ ուրիշ քանի մը հոգիներու համար սահմանուած պատիժները գործադրուին։

Շանկայ.—Թուան իշխանը Նինկ-Սիանի մէջ ձերբակալուեցաւ և Եու-Հսիէն՝ Բինանի մէջ։ Այդ երկու տեղերը Սի-Նկան-Ֆուի մօտ կը գտնուին։ Թուան և Եու-Հսիէն արդէն պատրաստուած էին յանկարծակի փախչելու։ Լի-Հունկ-Զանկ և Զինկ Բէյքինի օտար դեսպաններուն հաղորդեցին Նոյեմ. 13ի հրամանագիրը, որուն պատասխանին կը սպասեն բանակցութեանց ձեռնարկելէ առաջ։

ՉԱՐԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՒՈՐԻՆԸ

Թէ ի՞նչ կ'ըսեն Գրիֆինի մէջ։ — Վիլհելմ Բ.ի հեռագիրը։ — Գերման լրագիրներ։ Ապաճովիչ լուրեր։ — Տպաւորութիւնը Վիեննայի մէջ։

Գրիֆին, 15 Նոյեմ.—Ռուսիոյ կայսեր հիւանդութիւնը ընդհանուր ցաւ պատճառեց։ Նիքոլա Բ.ի տկար կազմութիւնը մինչեւ մէկ ատիճան մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Լրագիրները դիտել կու տան թէ բժշկական տեղեկագրի հրատարակութիւնը, որ Ռուսիոյ արքունիքին սովորութեանց հակառակ իրողութիւն մըն է, կը հաստատէ թէ Զարին վիճակը չատ աղէկ չէ։ Ռուսիոյ դեսպանատունը չէր գիտեր թէ Նիքոլա կայսրը հիւանդ է, լրագիրներէն իմացաւ այդ լուրը։ Քրէնհակէն ուղղուած հեռագիրներ կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ մայր կայսրուհին անանպատ լուրեր առած է Լիվատիայէն։ Գահաժառանգ մեծ դուքսը վաղը Բեռերպուրգ կ'ուղեւորի։ Նիքոլա Բ. ամբողջ ամառը տկար էր։ այդ պատճառով էր որ ետ կեցաւ Բարկի Արուեստահանդէսը այցելելէ։ Նաեւ չափազանց աշխատած է։ այդ պատճառով տկարացաւ և պարտաւորուեցաւ Խրիմ երթալ։ Վիլհէլմ կայսրը հեռագիր մը ուղղելով Լիվատիա մաղթեց որ Զարը շուտով բժշկուի։

—Անոնուած վերջին լուրերու նայելով, Զարը շատ թեթեւ թիփոյէ կը տառապի։ Դիտել կը տրուի թէ Նիքոլա կայսեր պէս տկար կազմուածք մը աւելի կը դիմադրէ թիփոյին քան զօրաւոր կազմ ունեցող մը։ Ընդհանուր զարմացում կը պատճառէ սա պարագան թէ Զարը դարմանող ռուս բժիշկները նախ պարզ ինֆլուէնցա կարծած են հիւանդութիւնը։

Գերլին, 16 Նոյեմ.—Նորս Տոյչ Ագենսիայեն Զայրունկ սապէս կը խօսի Զարին հիւանդութեանը վրայ.

«Գերման ազգին ամէն դասակարգերուն մէջ անկեղծ համակրութիւն մը առաջ բերաւ այն լուրը թէ Ռուսիոյ կայսրը բաւական ծանր հիւանդ է։ Բարերաղթաբար առնուած լուրերը կ'արդարացնեն մեր այն յոյսը թէ այդ բարեկամ վիճակտը չուտով պիտի առողջանայ։»

—Գերման միւս բոլոր լրագիրներն ալ Զարին հիւանդութեանը առթիւ համակրութեամբ կը խօսին և յոյս կը յայտնեն թէ Ն. Վեհափառութիւնը շուտով առողջանայ։

Վիեննա.—Ռուսիոյ կայսեր հիւանդութիւնը հոս խորին և անկեղծ վիշտ առաջ բերաւ ժողովրդեան բոլոր դասակարգերուն մէջ։ Զարը ընդհանուր համակրութիւն կը վայելէ Աւստրիոյ մէջ։ Ամէն տեղ մեծ յարգանքով կը խօսին Նիքոլա կայսեր նկատմամբ։ Մեծ երախտագիտութիւն կը յայտնուի՝ Լա Հէյի խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդը գումարելուն համար։ Թէեւ այդ Դեսպանախորհուրդը սպասուած բոլոր արդիւնքը չէ տուած, բայց տնոր մեծանուն թելադրիչը ահագին ժողովրդականութիւն շահած է Աւստրիոյ մէջ։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Նաթալի սանմանագրութիւն.—Պոէրներու շարժումը.—Լորտ Բիլներ.—«Պուլեսկուրաթ»ի ոսկիները։—Զանազան լուրեր։

Տրբան, 15 Նոյեմ.—Սահմանագլուխի մօտ՝ Նորմանտիէնի ուղղութեամբ՝ Պոէրներու փոքրաթիւ խումբեր կը նշմարուին։ Անգլիական յառաջապահները Պոէրները տեսած են Պիկկարսպէրկի մէկ կիրճին մօտ՝ Նիքէլսլէն 16 մղոն հեռուն, բայց Պոէրները որ և է յարձակում չեն ըրած Նիքէլսլի վրայ։

Սթանսիրթըն.—Լորտ Բիլներ այսօր ասկէ անցաւ և դէպի Նաթալ ուղեւորեցաւ։

Հանգուրկ.—Նահանգային դաշնակցական գերագոյն ատեանը վճիռ մը արձակեց, բեկանելով նահանգային նախնական ատեանին այն որոշումը զոր արձակած էր հրամայելով գրաւել՝ Պուլեսկուրաթ լրագիրներուն Թրանսվալէն բերուած երեսուն սնտուկ ոսկիները։ Հետեւաբար այդ ոսկիները անմիջապէս պիտի յանձնուին Համպուրկի Գ. Գ. Արնտ ու Բոշնի որոնց անունով եկած է։

Վիեննա 16 Նոյեմ.—Վիքթր Թակեպլաթ Պոիսէլէն հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ.— Թրանսվալի նախարարները՝ Վան Ալէնն և Մալերպ այսօր հրապարակաւ յայտարարեցին թէ տակաւին քսան հազար Պոէրներ կան պատերազմական վիճակի մէջ և թէ նոյն իսկ հինգ հարիւր Պոէրներ ալ ողջ կը մնան, Անգլիա պիտի չկրնայ դիւրութեամբ տիրանալ հարաւային Ափրիկէի։ Թրանսվալի նախարարները կը հաստատեն այն լուրը թէ Թրանսվալի գանձին մեծ մասը զանազան պանքաներու յանձնուած է։

Գեբբաուն.— Պոէրները քսան տեղէ քանդեցին Պլէսֆոնթայնէն Օռանժ գետը տանող երկաթուղիի գիծը։ Այսօր Բիմպերլիի և Պէյմոնթի միջեւ գտնուած երկաթուղիի գիծն ալ կորուեցաւ։

—Սթանտերթընի կողմերն ալ Պոէրները գործի վրայ են և կը միանան իրենց զօրախումբերուն։ Հիւսիսային կողմի Պոէրները՝ իրենց ոչխարի հօտերով դէպի հարաւ կ'երթան։ Պալմրալի մէջ ալ՝ Բրէթորիայէն 45 մղոն դէպի արեւելք՝ երեւան ելած են։ Վրիէնտի անգլիական դիրքը պաշարուած է։ բնակիչները հեռացած են քաղաքէն ու զինուորները կեցած են ջրլակայ բլուրներուն վրայ։ Ամէնէն ծանրակիր լուրը պաճարախտի երեւումն է հարաւային Ափրիկէի մէջ որ ամենէն աւելի վնաս պիտի պատճառէ Անգլիացիներուն։

Լոնտոն.—Բրիտանական կառավարութիւնը վարձատրութիւններ կը պատրաստէ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մասնակցող զօրավարներուն համար։ Լորտ Ռոպերթսի դքսութեան տիտղոս պիտի տրուի։ Լորտ Բիլներ Բաղնիքի պատուանշանին մեծ հրամանատարութեան և Պատէն-Բաուէլ զօրավարն ալ ասպետ-հրամանատարութեան ատիճանը պիտի ստանան։

—Նանթի մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ համակրական ուղերձ մը մատուցանելու համար Բրիւկէր նախագահին։

—Ափրիքանտէր կիներու հրաւէրը որով ճերմակեղէն և զգեստ ուղած էին հարաւային Ափրիկէի մէջ թշուառութեան մատնուած կիներու և տղոց համար, Անգլիոյ մէջ ալ նկատողութեան առնուած է։ Լոնտոնի, Պիրմինկէմի և Անգլիոյ միւս քաղաքներուն մէջ տիկնանց յանձնաժողովներ կը կազմուին թրանսվալի պատերազմին այդ զոհերուն ի նպաստ զգեստ և այլն հանգանակելու համար։

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԷՐԻԻ ՃԱՌԸ

Բրիտանական տէրութիւնը եւ առիւրական մրցումը.— Գիպրոցական բարեսորոգումներ.— Ցուճարէնը։

Լոնտոն, 16 Նոյեմ.—Լորտ Ռոզպէրի այս իրիկուն Կլասկոյի մէջ խօսեցաւ իր բացման ճառը Իրբեւ վարիչ Նոյն քաղաքին համալսարանին։ Նիւթն էր Բրիտանական տէրութիւնը։

«Յիսուն տարի առաջ, ըսաւ Լորտ Ռոզպէրի, աշխարհ անգործ կը մնար, մինչդեռ Անգլիա կը գտնէր ու կը գրաւէր վայրերի երկիրներ։ Այդ թուականին օտար երկիրները սովորութիւն ունէին այլանել վաճառականութիւնը. այսօր, ընդհակառակը, բոլոր ազգերը կ'ուզեն խանութպաններ ըլլալ. աշխարհացոյցին վրայ եթէ մէկ քիլոմէթր տեղ գտնուի որ մինչեւ հիմա գրաւուած չըլլայ, վէճի առարկայ կ'ըլլայ։»

Լորտ Ռոզպէրի կը կարծէ թէ քսաներորդ դարը միջազգային բուռն և գրեթէ կատաղի մրցման մը թուականը պիտի ըլլայ։ Այդ մրցումը աւելի խաղաղութեան արհեստներուն համար պիտի ըլլայ քան թէ ռազմագիտութեան։ Ատենաբանը կը յարէ թէ Անգլիացիները պէտք է գործնական աւելի մեծ ոգիէ մը ներշնչուին. պէտք է իրրեւ պատերազմիկ, իրրեւ վաճառական և իրրեւ պետական անձնաւորութիւն կատարելագործուին՝ ուրիշներու տեսնելու համար։ Լորտ Ռոզպէրի յետոյ կ'ուզէ դիտնալ թէ Անգլիոյ հանրային մեծ վարժարաններուն մէջ տրուած ուսումնքը մինչեւ ներկայ սերունդին կու տա՞յ անհրաժեշտ յատկութիւնները՝ ահարկու հակառակորդներու դէմ մաքառելու համար։ Ատենաբանը կը յարէ.

«Լաւ գիտեմ որ թէ՝ Օքսֆորտի և թէ Բէմբրիճի մէջ հինական կերպով լուսնարէն ու լատիներէն կ'աւանդեն։ Շատ կը յարգեմ լատիներէն քերականութիւնը, որով անոր մասին բան մը պիտի չըսեմ, բայց յունարէն քերականութիւնը բոլորովին անօգուտ կը նկատեմ մեր տէրութեան վարչական մեքենային համար։ Աւելի նոր դատարակութիւն մը անհրաժեշտ է։ Օտար լեզուներու մասին մեր տգիտութիւնը զրեթէ առեւտրական աղէտ մը եղած է մեզի համար։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ

Սր Հենրի Բէմբրիդ Պենրմէնի ճառը.— Լորտ Սոլզպէրիի դանդիմը ու ազատականներ.— Լորտ Լանստաուն կը գովուի։

Լոնտոն, 15 Նոյեմ.—Ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ Սր Հենրի Բէմբրիդ Պէնրմէն, այս իրիկուն, Ֆընտրի մէջ քաղաքական մեծ ճառ մը արտասանեց, նոյն քաղաքին ազատականներու ակումբին բացման առթիւ։ Ատենաբանը խօսելով Անգլիոյ դահլիճին վերակազմութեանը վրայ, ըսաւ ծիծաղներու և ծափահարութեանց մէջտեղ։

«Այդ նախարարութեան նոր անդամները կ'երեւայ թէ մինչեւ մէկ ատիճան տհաճութիւն առաջ բերած են։ Ախորը մեւնոյնն է, ձիերը միեւնոյն են, բայց իւրաքանչիւր ձի իր տեղը փոխած է։ Ատիկա թէեւ նոր ոյժ մը չի տար, բայց քիչ մը զանազանութիւն առաջ կը բերէ կացութեան մէջ։ Գալով ինձի, մէկ կամ երկու բան կայ որ ամէնէն աւելի ուշադրութիւնս կը հրաւիրէ։ Գիտի՞ որ քանի անդամներէ բաղկացեալ դահլիճ մը ունինք, ինչո՞ւ համար այդ թիւը երեսուն չըլլայ։ գոնէ տասը հոգիի՞ ալ հաճոյք պիտի պատճառէ։ Տիրութեամբ կը դիտեմ թէ Պիրմինկէմի երկու երեսփոխաններ կան որոնք տակաւին խորհրդական չանուանուեցան։ այդ պարագան հարկաւ տհաճութիւն կը պատճառէ անոնց։ Կը փութամ յայտարարել թէ Լորտ Սոլզպէրիի գոնէ մէկ ընտրութիւնը շատ լաւ է, այն է Լորտ Լանստաունի տնուանումը իրրեւ նախարար արտաքին գործոց։ Երկար տարիներէ ի վեր կը ճանչնամ Լորտ Լանստաունը։ խիստ ճարտար, մեծ փորձառութեան տէր։ Հաւատարիմ ու խելացի մարդ մըն է։ շեմ տարակուսիր թէ անոր հետ գործ ունեցողները պիտի սքանչանան։ Պէտք է ըսել նաեւ թէ ամէնքս ալ ուրախ ենք մտածելով որ արտաքին գործոց նախարար կարգուած մարդը չէ այն միւս մարդը որուն համար տպտռնացան մեզի։ Ատիկա պարագայ մըն է որ աւելի գնահատել կու տայ Լորտ Լանստաունի ընտրութիւնը և կը մղէ զմեզ ըսել թէ մեր արտաքին քաղաքականութեան պատասխանատուութիւնները ատիկ աւելի լաւագոյն ձեռքերու չէին կրնար յանձնուիլ։»

ԹՐԱՆՍՍ

Երեսփ. Ժողովին մէջ։ — Ժեզուիթներու խնդիրը։—Երկարաբանի ատկած մը։

Բարիզ, 16 Նոյեմ.— Երեսփ. Ժողովը երկու ժամուան վիճաբանութենէն մը ետք՝ ընդունեց այն ծրագիրը, որուն համաձայն ժառանգութեանց տուրքերը եւ-մուացոյցին վրայ աւելցած են։ Պ. Բուրքերի հարցապնդումը մը ըրաւ Ժէզուիթներու մատուռին վերաբացման մասին։ Պ. Վալտէք Ռուսօ պատասխանեց որ եթէ երբեք ինք պէտք չէր տեսած 1880ի հրամանագիրներուն դիմելու, պատճառը այն էր որ անոնց մէջ դրուած օրէնքները անզօր են։ Կրօնական միաբանութիւնները դեռ նոր լուծուած՝ վերակազմուեցան։ կառավարութիւնը օրինագիծ մը պիտի առաջարկէ կրօնական միաբանութեանց մասին. Երեսփ. Ժողովը պիտի կրնայ անոր վրայ վիճաբանիլ յառաջիկայ շաբթու։ Պ. Շարօմա բանաձեւ մը առաջարկեց, վստահութիւն յայտնելով կառավարութեան թէ կրօնական միաբանութեանց վրայ դրուելիք օրէնքը պիտի ընդունուի մեծամասնութեան կողմէ։ Պ. Վալտէք Ռուսօ ընդունեց այս բանաձեւը, որ նաեւ 192ի դէմ 316 ձայնով ընդունուեցաւ։

—Հարաւային ճեպընթացը, որուն գծէն ելլելը հեռագիրներու բաժնին մէջ ծանուցինք, վակոն-սրահներէ և վակոն-ճաշարանէ մը կը բաղկանար։ Նոյմ. 16ի առտուն ժամը 10ին Իրլանդէն մեկնած էր։ Ժամը 1ին Պորտս՝ և ժամը 7.15ին Բարիզ պիտի ժամանէր։ Կէս օրին մօտ էր երբ կառախումբը գծէն ելաւ Ս. Վէնսան Բիրօսի մօտ (Լանտ) Պայոնի և Տարպի միջեւ։ Շոգեկառքը կ'ընթանար ժամը 120 քիլոմէթր ցնորեցուցիչ արագութեամբ։ կառախումբը գծէն դուրս ելած միջոցին, ուղեւորները ճաշարանի մէջ կը գտնուէին։ Հեռագրի մը նայելով՝ վայրաշարժը գծէն դուրս ելլելէն յետոյ 200 քիլոմէթր ճամբայ կտրեր է դաշտերուն մէջ։ Առ այժմ արկածին պատճառը կը նկատուի երկաթուղիի ճամբուն կիզումը։ Արկածի առաջին պահուն պարզուած տեսարանը սոսկալի էր. որտամէջի աղաղակներ կը բարձրանային խորտակուած վակոններուն մէջէն։ Զոհերուն ճիչը թիւը յայտի չէ տակաւին։ Կ'ըսուի թէ տասներեք մեռեալ և երեսուն չափ վիրաւորեալներ կան։ Իսկոյն օգնութիւն խնդրուեցաւ Պայոնէն, ուրկից եօթը բժիշկ և վայրաշարժ մը փութացին արկածին վայրը։ Շոգեկառքերու երթեւեկութիւնը ընդհատուեցաւ։ Տասերեք յօշոտուած դիակներ հանուեցան, ինչպէս նաեւ քսան վիրաւորներ, որոնք մօտակայ ագարակի մը մէջ դարման ստացան։

ԲԼՈՒՆՏԱՅԻ ՄԷՋ

Արտասովոր հարստութիւն եւ ահարկու կորնչումներ։— Լեմ եղող Հրեաներու բաղդը։

Նիւ-Եորք, 15 Նոյեմ.—Բլունտայքէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, տարրուստը չափազանց ողբ է հոն։ Տօուսըն Սիթիի մէջ, թէեւ բաղմաթիւ չոգենաւեր ամէն օր ուտելիք եւայլն կը տանին, սակայն սնունդեղէններու գինը տարապայման սուղ է։ Բանթէսի քիլօն կ'արժէ մէկուկէս ֆր., կարագը՝ 6 ֆր., չիր մը կոթը՝ 4 ֆր. 12 հատ հաւկիթ 7 ֆր. 50։ Սարիչը մէկ անգամ ածիլելու համար 2 ֆր. 50 կ'առնէ, իսկ մազ կտրելու համար 6 ֆր.։ Բանտայի կառավարութիւնը փակել տուաւ Տօուսըն Սիթիի խաղարանները և ցաւալի է որ աւելի կանուխ ձեռք առած չէր այդ որոշումը։ Ամէն իրիկուն հազարաւոր տղաներ ձեռքէ ձեռք կ'անցնին մէկ ժամուան մէջ։ Խաղարաններու գոցուելուն տոչի իրիկունը տեղական կառավարութեան մէկ կարեւոր պաշտօնատարը քառասուն վայրկեանի մէջ հինգ հազար անգլիական ոսկի կորսնցուց։ Քանի մը օրուան մէջ ոմանք ահարկու հարստութիւններու տէր եղան և ոմանք ալ ահարկու կործանում մը ունեցան։ Հանքերու արտադրութիւնն ալ միշտ անստոյգ է։ Նուքոնի երկայնքը հարիւրաւոր բնիկներու դիակներ կը գտնուին ցուրտէն ու ծարաւէն մեռած։ Ամբողջ գիւղեր ամայացած ու լքուած են։ Թշուառութիւնը շատ տեղեր սոսկալի աւերումներ կը գործէ։ Ատոր հակառակ անակնկալ բաղդի արժանացողներ կան։ Իրրեւ օրինակ մէջ կը բերուին երկու լեհ աղքատ Հրեաներ՝ երկուքին անունն ալ Կոնզպէրկ։ Ատոնք առանց դրամի Լիվերբուլէն ճամբայ ելած և չոգենաւին մէջ ալ ծպտուած էին նաւաղէքի փոխարէն։ Այդ երկու Հրեաները գեւոակի մը մէջ անհաւատալի կերպով ոսկիի հարուստ հանքեր գտեր են։ Հիմա, առանց նոր գործիքի, նախնական միջոցներով օրական մինչեւ 500 ոսկի ոսկի կը հանուի։

ԵՂՈՐԱԿԱՆ ՏՈՒԱՄ

Լրագրի մը «փոքր բիթակցութիւններուն» առաւելութիւններ.— Ռուսիոյ մէջ լրագրական օրէնք։

Բեռերպուրգ, 15 Նոյեմ.— Շատերը չեն գիտեր անշուշտ թէ Ռուսիոյ մէջ լրագիրներուն բոլորովին արգիլուած է ծանուցումներու բաժնին մէջ փոքր թղթակցութիւններ հրատարակելը։ Այդ արգելքը պատճառ եղաւ եղերական տագնի մը որուն զոհ գացին երկու հոգի։ Ֆինքէլշթայն անուն ճարտարագէտ մը և Օպքաա անուն կին մը որոնք առանց օրինաւոր ամուսնութեան՝ երկար ատեն երկանիկ կենակցութիւն մը ունեցած էին, վերջերս զատուեցան։ Տիկին Օպքաա Ռուսիա մեաց. իսկ Ֆինքէլշթայն օտար երկիրներ գնաց հանգիստ և մոռացում գտնելու համար, բայց չյաջողեցաւ. քանի հեռուները ճամբորդեց այնչափ տաժանելի երեւցաւ տիկին Օպքաայի բացակայութիւնը։ Հետեւաբար Ֆինքէլշթայն վերջերս գրեց իր սիրոյ առարկային, աղերսելով որ ներէ իրեն և արտօնէ որ Ռուսիա վերադառնայ։ Ճարտարագէտը կը խնդրէր նաեւ որ պատասխանը քանի մը տողով հրատարակէ Նովոյէ Վրէմիաի մէջ։ Օպքաա զգածուելով մինքէլշթայնի նամակին սրտայոյզ շեշտերէն, նաեւ յիշելով անցեալ երջանիկ օրերը, անմիջապէս կը փութայ լրագրին խմբագրատունը, խնդրուած ներողութեան մէկ քանի բառերը հրատարակել տալու համար։ Նովոյէ Վրէմիաի պաշտօնեաները, սակայն, չեն ուզեր հրատարակել այդ քանի մը տողը։ Դիմը ի զուր կը պաղատի, կուլայ, բայց օգուտ մը չըլլեր։ Արդիւնքը սա կ'ըլլայ.— Զարս օր եղբը Ֆինքէլշթայնն տեսնելով որ Նովոյէ Վրէմիաի մէջ իր ուղած տողերը հրատարակուած չեն, անձնասպան կ'ելլայ Նեւի մէջ, ուր կը գտնուէր։ Օպքաա լրագիրներուն մէջ կարդալով անոր մահը, յուսահատութենէն ինքզինքը կը թունաւորէ Բեռերպուրգի մէջ։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ կայս. անձնական Գանձուն աքքունի կալուածներու վարչութեան երկրորդ հիւղին տնօրէն Հէքիմեան էֆ.ին։

—Ս. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Ս. Պոլսոյ նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Իսրաէլիմ Իշխէմ պէյ, որուն յաջորդեց վճռաբեկ ատեանին քարտուղարութեան թէվֆիգ պէյ։

—Էնկիւրիի նահանգին Պէյբազարը գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Վիզէի գայմագամ Մուհիդտին պէյ։ Իտրիէի նահանգին Վիզէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Զիլէի նախորդ գայմագամ Ահմէտ Ղալիպ պէյ։

—Ականակուռ Օսմանիէ պաշտօնական տրուեցաւ Հալէպի ու Ատանայի և Ջէյհանի երանց արտաս վոր ընդհանուր հրամանատար Մուհսին փաշայի։ Առաջին կարգի Օսմանիէ կրթ

նուելու համար քարտիզ հանուիլը դժուարութիւնները կը յարուցանէ. ամէն զատ ոչ միայն աւելորդ ծախք մը կ'ըլլայ, այլ ապրանքները կ'աւրուին, մանաւանդ ձմեռ ատեն։ Մինչեւ հիմա մաքսային պաշտօնեաները մաքսունները մէջ կը քննէին ապրանքները. միայն քանի մը կտոր ապրանք ցամաք կը հանուէր՝ ծանրութիւնը և պարունակութիւնը ստուգելու համար։ Մաքսային վերատեսչութիւնը միայն ալիւրներուն համար բացառութիւն մը ըրած է, արտօնելով անոնց մաքսունները մէջ քննուիլը, քանի որ ալիւրը անմիջական պէտքի մը կը վերաբերի։

ՊՈՒԻՍԼԷԻ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Թանիsrոմոս կ'ըսէ թէ Պուիսլէի ծմ. դեսպան Գաբաթէոտորի էֆ. որ քսանըվեցնգ տարիէ ի վեր կը վարէր այդ պաշտօնը, պետական Խորհուրդին անդամ կարգուած է։ Ֆրանսիոտերեր Զայթունցի կ'ըսէ թէ Գաբաթէոտորի էֆ. իր առողջական վիճակին պատճառով, առ այժմ պիտի չկրնայ կ. Պոլիս գալ։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ կը հեռագրեն թէ Սոպրանէն մերժած ըլլալով կառավարութեան կողմէ ուղուած զինուորական վարկը, պատերազմական նախարար Բաբրիքով դադրեցաւ և ներքին գործոց նախարար Պ. Ռատոսլաւով հրաժարեր են։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ Առիւծ և Արեւ պատուանշանը տուաւ կայս. պալատան պարտիզպանապետ Պ. Շըլէրթի և առաջին ծաղկեմշակ Պ. Սքանցիանի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ գանձուն առնելիքները գանձելու մասին հրահանգ տրուեցաւ ելմտական նախարարութեան ծրագիր մը պատրաստել՝ իբրեւ յաւելուած հասոյթներու գանձման կանոնագրին։ Այդ ծրագիրը պիտի տրամադրէ որ ելմտական գանձուն պարտք ունեցողներուն անշարժ կալուածները ծախուին և գանձուն առնելիքները ձեռք բերուին։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան երէկ Բ. Դուռը ներկայացաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԲԱԲԻԻՆ.— Ամերիկեան և գերմանական երկու տուներու ներկայացուցիչներ Պուքրէշ կը գտնուին, ուր ծգիր մը մատուցած են Ռումանիոյ կառավարութեան՝ քարիւղ արտադրող վայրերու մենաշնորհը ստանալու համար։ Կառավարութիւնը կ'ուսումնասիրէ այդ առաջարկութիւնը։ Այդ պատուիրակները Կ. Պոլիս ալ պիտի այցելեն։ Գերման պատուիրակը Պուքրէշ պիտի մնայ սկսեալ Թուղթին մենաւաճառը ձեռք անցընելու համար։

ՍԱՄՍՈՆԻ ամերիկեան հիւպատոսը և տիկին Սքէնիթրուլոս Կ. Պոլիս եկան և քանի մը օր պիտի մնան։

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ առեւտրական նախարարութեան մասնաւոր պատուիրակ Պ. Իմրէ Պալինթ որ Գոսովայի, Մանասդրլի և Սկլանիկի նահանգներուն մէջ ուղեւորութիւն մը կատարած էր, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

ԻՏԱԼԻՈՅ լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Նաբոլիի դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական Մէնսիկիէ ասպետը Կ. Պոլսոյ իտալական հիւպատոսարանին դատարանին դատաւոր կարգուած է։

ՄԻԶԵՐՆԱԿԱՆԻ ռուսական նաւաբաժնին հրամանատար Պիրիկով ծովակալը ներսուղէմէն Եափա դարձեր և անկէ Պիրէն գացեր է Սալեսանդր Բ. զբաղուորով։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին քաղաքական ժողովին նորընտիր անդամ Կանկոս էֆ.ի պաշտօնը վաւերացաւ կայս. կառավարութեան կողմէ։

ԽԱՀՈՒԻՅԻ գինը նորէն ֆրանք մը ինկաւ եւրոպական հրապարակներուն վրայ։

ՄԱՀՄՈՅՈՒՅԱՆ.—Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ հոկտ. 30էն նոյեմ. 5 պատահած մահերու թիւն է 198 որոնց 3ը՝ կեղծմահէ, 1ը՝ սքարլաթիէ, 1ը՝ հարսանիքէ, 2ը՝ թիֆոյէ, 10ը՝ չնչորոյկան գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան պատճառէ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին քարիւղի հորերը չահագործելու համար երկու հազար ոսկի առաջարկուեր է կայս. կառավարութեան։ Թուրք լրագիրները անբաւական կը գտնեն այդ գինը, ըսելով որ այդ հորերը աւելի շատ քարիւղ կ'արտադրեն, հետեւաբար աւելի շահաւոր կ'ըլլայ շահագործումը յանձնել մեծ դրամագլուխ ունեցող Ընկերութեան մը։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Պուլկարիա Ընկերութիւնը որուն կեդրոնը Ռուսճուքի մէջ է, կայս. կառավարութեան դիմելով արտօնութիւն ուզած է՝ Օսմ. երկիրներու ուրիշ մասերուն մէջ ալ գործառնութիւն կատարելու համար։ Զեռնհաս պաշտօնատանը նկատողութեան առած է այդ առաջարկութիւնը։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ մէջ կառուցուող բժշկական վարժարանին մօտ գտնուած կարգ մը շէնքեր ու գետիններ պիտի գնուին բուսաբանական պարտէզի վերածուելու համար։ Այդ առթիւ Բաղաքապետութեան կողմէ յանձնաժողով մը կազմուած է, օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն հարկ եղած գործողութիւնները հատարելու համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ դաշնագիրներու յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Խարբիէի մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Նախագահ Հասան Թէֆիմ փաշա նիստը աւարտելէն վերջը տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Սէլանիկի կառախումբը որ անձրեւներուն պատճառաւ Տրամայի ու Սէրվի մէջտեղը մնացած էր, երէկ առտու Սէրքէճի ժամանեց սովորականէն երեք ժամ ետքը։

Պէրլին դրկուած օսմ. պատուիրակութեան անդամներէն Սքամպոլ չոգենաւին հրամանատար Շիւբրի փաշա որ Պէրլինէն Բիլ գացած էր Ասարը Թէվֆիգ մարտանաւին չինութիւնները աչքէ անցընելու, երէկ կ. Պոլիս դարձաւ։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱՇՈՒԻՆ.— Անտառներու պաշտօնեաներուն կողմէ վերջերս կատարուած քննութիւններով հաստատուեր է որ կ. Պոլսոյ ածխավաճառները իրենց ապրանքներու քանակութեանը մասին սխալ տեղեկութիւն տուած են թաղապետական պաշտօնեաներու։ Ածխավաճառները ածուխի պատրաստ քանակութիւնը նուազ ցոյց տալով սա նպատակը ունին թէ ածխին ասառ ըլլալը եթէ հաստատուի կարելի է որ վերջնական գին մը որոշուի։ Թուրք լրագիրները կ'ըսեն թէ այս տարի պէտք եղածին չափ փայտ և ածուխ կայ և մէկ կողմէն ալ առաքումները կը շարունակուին, որով թաղապետական պաշտօնեաները պէտք է չահամոյներուն առիթ չընծայեն։

ՀԱՐՍԱՆԻԹ. — Թաթավլայի մէջ ուշջակաները երեւան ելած հարսանիքը սկսաւ հետզհետէ սատակութեամբ ճարակել։ Այդ հիւանդութենէն բռնուած տղաք չորս-հինգ օրուան մէջ կը մեռնին։ Կ'ըսուի թէ այդ կողմի վարժարանները առժամաբար պիտի փակուին։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կ'ըսէ Իքսամ, հրահանգ ղրկեց Էտիրնէի ու Սէլանիկի դատական քննիչներուն քննել Թէքիրտաղի նահանգի դատարանին նախագահին դէմ եղած բողոքները և արդիւնքը տեղեկագրել։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Պ. Միեսթովիչ երկուշաբթի օրը ընտանիքով պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն։

ՏՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան և Պ. Բոնոթան վաղը Կ. Պոլիս կը սպասուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանը, Մարշալ Պառոնուհին երէկ աչքէ անցուցին այն աղբիւրը որ Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ կը տիրուի՝ իբրեւ յիշատակ Գերմանիոյ կայսեր ուղեւորութեան։

ԶԱՄԻՋ.—Կիպրոսի մէջ այս տարի մէկուկէս միլիոն քիլօ չամիչ հասած է։ Ցունաստանի այգիները հիւանդութենէ մը աւրուած ըլլալով, պէտք եղածին չափ խաղող չեն արտադրած, որով չամիչի գինը բարձրացած է Եւրոպական հրապարակներու վրայ։ Կիպրոսի այգեպանները, այդ պատճառով, գինի չեն պատրաստեր, և իրենց խաղողները չորցընելու համար Եւրոպա կը ղրկեն։ Մինչեւ հիմա այդ առեւտուրին հետեւանքով 18,000 ոսկի մտած է Կիպրոս։ Վերջին լուրերու նայելով չամիչի գինը սկսած է իյնալ և հետզհետէ աւելի պիտի իյնայ։

ՀԻԹԱԶԻ երկաթուղիին չինութեան յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Թոփխանէի գործարաններուն մէջ աշխատող Անգլիացիները իրենց ամսաթոշակին հարիւրին տասը նուիրած են Հիճազի երկաթուղիին չինութեան ծախքին համար։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ զինուորական ծառայութեան մէջ գտնուող և աստիճան չունեցող վիրաբոյժները և դեղագործները չեն կրնար գործածել այն ոսկեթել ծաղիկները որոնք կայս. Իրատէի մը համաձայն, պիտի դրուին զինուորական բժշկիներու, վիրաբոյժներու և դեղագործներու հագուստներուն օձիքին վրայ։

ՊԱՏՈՒԻԱՆՇԱՆ.—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհուեցաւ պարսկական դեսպանատան բժիշկ Լաքֆինեան Տոքթ. Սամուէլ էֆ.ի իբրեւ վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս կը մատուցանէ՝ ի հարկին դարմանելով Սթէնեայի առջեւ կեցած Ֆերիքիլիսամ պահականաւին սպաները, անոնց ընտանիքները և նաւաստիները՝ եթէ հիւանդ ըլլան։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ կառախումբը որ անձրեւներուն պատճառաւ Տրամայի ու Սէրվի մէջտեղը մնացած էր, երէկ առտու Սէրքէճի ժամանեց սովորականէն երեք ժամ ետքը։

ՊԷՐԼԻՆ ղրկուած օսմ. պատուիրակութեան անդամներէն Սքամպոլ չոգենաւին հրամանատար Շիւբրի փաշա որ Պէրլինէն Բիլ գացած էր Ասարը Թէվֆիգ մարտանաւին չինութիւնները աչքէ անցընելու, երէկ կ. Պոլիս դարձաւ։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱՇՈՒԻՆ.— Անտառներու պաշտօնեաներուն կողմէ վերջերս կատարուած քննութիւններով հաստատուեր է որ կ. Պոլսոյ ածխավաճառները իրենց ապրանքներու քանակութեանը մասին սխալ տեղեկութիւն տուած են թաղապետական պաշտօնեաներու։ Ածխավաճառները ածուխի պատրաստ քանակութիւնը նուազ ցոյց տալով սա նպատակը ունին թէ ածխին ասառ ըլլալը եթէ հաստատուի կարելի է որ վերջնական գին մը որոշուի։ Թուրք լրագիրները կ'ըսեն թէ այս տարի պէտք եղածին չափ փայտ և ածուխ կայ և մէկ կողմէն ալ առաքումները կը շարունակուին, որով թաղապետական պաշտօնեաները պէտք է չահամոյներուն առիթ չընծայեն։

ՀԱՐՍԱՆԻԹ. — Թաթավլայի մէջ ուշջակաները երեւան ելած հարսանիքը սկսաւ հետզհետէ սատակութեամբ ճարակել։ Այդ հիւանդութենէն բռնուած տղաք չորս-հինգ օրուան մէջ կը մեռնին։ Կ'ըսուի թէ այդ կողմի վարժարանները առժամաբար պիտի փակուին։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, կ'ըսէ Իքսամ, հրահանգ ղրկեց Էտիրնէի ու Սէլանիկի դատական քննիչներուն քննել Թէքիրտաղի նահանգի դատարանին նախագահին դէմ եղած բողոքները և արդիւնքը տեղեկագրել։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Պ. Միեսթովիչ երկուշաբթի օրը ընտանիքով պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն։

ՏՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան և Պ. Բոնոթան վաղը Կ. Պոլիս կը սպասուի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանը, Մարշալ Պառոնուհին երէկ աչքէ անցուցին այն աղբիւրը որ Սուլթան Ահմէտի հրապարակին վրայ կը տիրուի՝ իբրեւ յիշատակ Գերմանիոյ կայսեր ուղեւորութեան։

ԶԱՄԻՋ.—Կիպրոսի մէջ այս տարի մէկուկէս միլիոն քիլօ չամիչ հասած է։ Ցունաստանի այգիները հիւանդութենէ մը աւրուած ըլլալով, պէտք եղածին չափ խաղող չեն արտադրած, որով չամիչի գինը բարձրացած է Եւրոպական հրապարակներու վրայ։ Կիպրոսի այգեպանները, այդ պատճառով, գինի չեն պատրաստեր, և իրենց խաղողները չորցընելու համար Եւրոպա կը ղրկեն։ Մինչեւ հիմա այդ առեւտուրին հետեւանքով 18,000 ոսկի մտած է Կիպրոս։ Վերջին լուրերու նայելով չամիչի գինը սկսած է իյնալ և հետզհետէ աւելի պիտի իյնայ։

ՀԻԹԱԶԻ երկաթուղիին չինութեան յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Թոփխանէի գործարաններուն մէջ աշխատող Անգլիացիները իրենց ամսաթոշակին հարիւրին տասը նուիրած են Հիճազի երկաթուղիին չինութեան ծախքին համար։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ զինուորական ծառայութեան մէջ գտնուող և աստիճան չունեցող վիրաբոյժները և դեղագործները չեն կրնար գործածել այն ոսկեթել ծաղիկները որոնք կայս. Իրատէի մը համաձայն, պիտի դրուին զինուորական բժիշկներու, վիրաբոյժներու և դեղագործներու հագուստներուն օձիքին վրայ։

ՊԱՏՈՒԻԱՆՇԱՆ.—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհուեցաւ պարսկական դեսպանատան բժիշկ Լաքֆինեան Տոքթ. Սամուէլ էֆ.ի իբրեւ վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զորս կը մատուցանէ՝ ի հարկին դարմանելով Սթէնեայի առջեւ կեցած Ֆերիքիլիսամ պահականաւին սպաները, անոնց ընտանիքները և նաւաստիները՝ եթէ հիւանդ ըլլան։

ՊՈՒԼԿԱՐԵՐԷՆ Բոկրէս լրագիրը կ'ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ մէջ Վերզանով Եղբայրներ անունով հաստատուած պուլկարական պանքա մը կայ որ Մանասթիրի կողմերը դրամ ղրկելու գործողութիւն ալ կը կատարէ և թէ այդ պանքային շահագիտական ընթացքէն ամէն ոք կը գանգատի։

ԹԷՔԻՐՏԱՂԻ պարսկական հիւպատոսարանին թարգման Հաճի Մեսրոպ տղայի չորրորդ կարգի Առիւծ և Արեւ պատուանշան շնորհուած է Պարսից Շահին կողմէ։

ՇԱՔԱՐ.—Կալացի ճամբով Կ. Պոլիս շաքար փոխադրուիլը վնաս կը պատճառէ՝ Թրէէսթէի և Կ. Պոլսոյ մէջեւ եղթեկող առեւտրական չոգենաւերու Ընկերութեանց։ Թրէէսթէի առեւտրական Սենեակը, նկատողութեան առնելով այդ պարագան, մանաւոր պատուիրակութիւն մը Վիէննա ղրկեր է՝ այդ մասին հարկ եղած կարգադրութիւնը ընելու համար։

ՊԻՂԱՅԻ կառավարիչ Հրզիզ փաշա որ քննական պատոյտի եկած էր, գաւառին կեդրոնը՝ Տարսանէլ վերադարձեր է։

ԷՆԻԿԻՐԻԷՆ կը գրեն թէ օդերը շատ մեղմ կ'երթան այս տարի։ Հունձքերը առատ են։ Լաւ տեսակ ցորենի 12 օխան 6-7ուկէս դրուշի կը ծախսուի և գարիին 12 օխան ալ 4-5 դրուշի։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐի նահանգին ոստիկանութեան գումարը կարգուեցաւ ոստիկանութեան Դրան քննիչ ժողովին պաշտօնեաներէն Մուսթաֆա Բէյզի էֆ.։

ԿԱՊԵՐՏ.— Թիմուրբիի (Այտընի Նահանգ) կապերտները շատ գնահատուեր են Բարիզի Արուեստահանդէսին մէջ։

ԾԱՂԿԱՒՍՏ.— Իմացուելով որ անցեալ օր Էնկիւրի հասած գաղթականներուն մէջ ծաղկախտ երեւան ելած է, անմիջապէս զգուշական միջոցներ ձեռք առնուեր են։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանին խառն ժողովը ուրբաթ օրն ալ պիտի գումարուի՝ օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով զբաղելու համար։

ՍԻՒԷԶԻ ջրանցքէն անցեալ հոկտեմբեր ամսուն 273 նաւեր անցնելով, 8,260,416 ֆր. հասոյթ գոյացեր է։ Նաւերուն փոխադրած ուղեւորներուն թիւն է 29,337։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ թղթատարական ու հեռագրական վերատեսուչ Պ. Սթեանովիչ Բեղերսպուրգ գացեր է՝ հինգ քիլօ ծանրութեամբ քոլի բոսթաներու և կոնբոներու փոխադրութեանը յատուկ թղթատարական պայմանագրութիւն մը կնքելու համար։

ԲԻԹԵԿԱՆ վարժարանի քաղաքային դիւղին ուսուցիչներէն ոմանց նկատմամբ քննութիւն կատարելու համար յանձնաժողով մը կազմուած և երէկ գործի ձեռնարկած է։

ԷՏԻՐՆԷԷՆ կը գրեն թէ երեք-չորս օրէ ի վեր գրեթէ անընդհատ անձրեւ կը տեղայ։

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ ծառը կը գտնուի Բոս կղզիին մէջ՝ Անատոլուի եղերքը։ Սոսի (չընար) մըն է որուն շուքին տակ Իբրահիմ բժշկական դասեր կուտայ եղեր իր աշակերտներուն։ Երկու հազար հինգ հարիւր տարուան ըլլալու է։ Կոճղը տասը մէթր չրջագիծ ունի։ Մինչեւ հիմա ամէն գարուն ճիւղերը կանանչ տերեւներով կը զարդարուին, սակայն նեցուկներ դրուած են ճիւղերուն ամէնէն խոշորներուն համար։

ՊՈՂՍՈՅ Եէնի Պաղչէ Թաղէն Պէնեղ անուն կին մը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, ոստիկանութեան դիմելով պատմած էր թէ Ռէյֆի դէտերէն Իսրահիմ՝ իր կինը՝ Շէրիֆին խեղդամահ ըրած և դրամները յափշտակելով փախած է։ Իսրահիմ հարցաքննուելով յայտարարեր է թէ Պէնեղի ըսածները բոլորովին սուտ են, վասնզի Պէնեղ իր կնոջը մեռնելէն օր մը առաջ, անոր գոհարեղէնները ևայն գոյացած էր, թէ այդ իրիկունը Իսրահիմ տուն երթալուն կինը զայրացած վիճակի մէջ գտեր և պատճառը հարցուցեր է։ Կինը չատ յուզուած ըլլալով վիճակը ծանրացեր է։ Իսրահիմ այդ միջոցին կռուեր է Պէնեղի հետ։ Կնոջը վիճակը աւելի ծանրանալով և արդէն տարիքոտ ալ ըլլալով մեռեր է։ Թաղապետութեան բժիշկը հարկ եղած քննութիւնը կատարելով անոր արտօնութեամբը թաղումը կատարուեր է։ Կինը իր տունը չատոնց գարձուցեր է երկանը անունին։ Իսրահիմ յարեր է թէ Պէնեղ զինքը սամսատանելով կ'ուզէ գործած գողութիւնը ծածկել։ Ոստիկանութիւնը, որպէսզի ճշմարտութիւնը երեւան ելլէ, դիպաշնութիւն կատարել տուած է։

ՎԱՅՐԱԳ ԱՄՈՒՍԻՆԸ.—Խնկիւրիի Աեաչ գաւառակին մէկ գիւղին մէջ սոսկալի ոճիր մը գործուեր է։ Հիսարլըզոյզը Մուսթաֆա ամուսնացած ըլլալով հանդերձ երկրորդ անգամ կ'ամուսնանայ Խատիչէ անուն աղջկան մը հետ։ Քիչ ժամանակ վերջը այդ աղջկան հայրը կը մեռնի և անոր կալուածները կը ժառանգեն Խատիչէ ու երկու եղբայրները։ Մուսթաֆա Խատիչէի ունեցածը վատնելէ ետքը, զայն կը սպաննէ հետեւեալ պարագաներու մէջ։—Մուսթաֆա, իր միւս կնոջ հետ համաձայնելով, հոկտ. 29ի գիշերը, տուտուն գէմ, Խատիչէի վիզը չուան մը կ'անցնէ և քաշկռտելով պարտէզ կը հանէ և ծառի մը կը կապէ։ Ձեռքի հրացանովը խեղճ կինը կռնակէն ծանրապէս կը վիրաւորէ։ Ասով ալ չի բաւականանար։ Գարձեալ տուն կը տանի և դաշոյնի հարուածներ տալով Խատիչէի կուրծքին, սիրտին ու գլուխին, կը սպաննէ զայն։ Մուսթաֆա խեղճ կնոջ դիակը քաշկռտելով տունէն դուրս կը հանէ մոտակայ լիճ մը նետելու համար, բայց առտու եղած ըլլալով, դրացիները կը տեսնեն ու կ'ուզեն զայն ձերբակալել։ Սակայն ոճրագործը կը փախչի և լճին մէջ կողմը գտնուած գիւղը կ'երթայ, ուր կը բնակէր Խատիչէի մեծ եղբայրը Խալիլ որ տեղւոյն խաան է։ Մուսթաֆա կ'ըսէ անոր թէ ձեռքէն վտանգ մը եղած է և կը խնդրէ որ զինքը ազատէ գիւղացիներուն ձեռքէն։ Խալիլ անմիջապէս իմաց կուտայ Աեաչի գայմագամին և վերջապէս ոճրագործը կը ձերբակալուի։ Մուսթաֆա խոստովանած է իր գործած վայրագ ոճիրը։

ԹՐԱՄՈՒԷՑԻ ՍՐԿԱՆ.—Առջի իրիկունը Շիշլիի մօտ, Օսման Պէյի քաղինոյին առջեւ, Նիքոլի անուն մարդ մը թրամուէյի կառքի մը տակ մնալով թեւէն ու ոտքէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։ Նիքոլի պատգարակով հիւանդանոց տարուեցաւ։ Կեանքը վտանգի մէջ է։ Կառապանը՝ Հիւսէյին ձերբակալուեցաւ։

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷ

Շիրբէթի Խաբրիէի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Նոյեմ. 4ի շաբաթ օրէն՝ սկսեալ, մէյմէկ քառորդ ուշ ճամբայ պիտի ելլեն Սթէնեայէն ժամ 1.5ին, Եէնիմահալլէէն ժամ 1.15ին և Պէպէքէն ժամ 1.15ին մեկնող չոգենաւերը։

5—5

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԹԵԻԹՈՆԻԱՅԻ ՍՐԱՀ

Զորեքշաբթի, 21 Նոյեմբեր, 1900, ժամը 9ին

ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍՏ ՍԵՆԵԱԿԻ ՆՈՒԱԳՍՈՒԹԵԱՆ

Պ. Պ. Կ. ՊՐԱՍԷՆԻ, Մ. ՏԸ ԵԱՐՈՆՍԳԻԻ, Բ. ՄԷՐՍԷՆԻԷՆ ԵՒ Ռ. ԷԼԻՆԷՆԻԷՆ

կողմէ տրուած

Մասնակցութեամբ

Պ. ՏԸ ՌԱՏԷԼԻԱՅԻ (դաշնակ)

եւ Պ. ՏԻՐԱՆ ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆԻ (թաւջուղակ)

Յայտագիր

1. Ֆր. Նուպէր. — Ֆինթէթթէ։ Երկու ջութակի համար Ակթ և 2 թաւջութակ։
2. Լ. Վ. Պէթովրն. — Թրիօ, Օբ 97։ Դաշնակի համար։
3. Ժ. Էյյորն. — Քուանթօռ ա քորա։

Մուտքի գին

Վերապահուած տեղ, կէս օսմ. ոսկի, ոչ-վերապահուած տեղ, 27 դրուշ, կալբրի 10 դրուշ։ Մուտքի տոմսակները կը ծախուին Թեւթոնիայի մէջ։ Սենեակի նուագածութեան երկրորդ նիստը տեղի պիտի ունենայ՝ 1900, դեկտ. 12ին, ժամ 9ին։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Բ. Յ. ՄԱՀՃՈՒՊԵԱՆ

Ղալաթիա, խավեար խան, թիւ 77

ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԼԻՎԼԲՈՒԼԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆԵՐ

7/20 Նոյեմբեր 1900

Բպկ. պարտաստ	Նոյ.	5.40	Մրտ. Ապր. 5.18
Յտր. Սէնթալ	Լիլէ	Դեկ. 5/11	Մարտ 5/18
Խանուկ	գանթար	Մարտ	35/3
Շամար	»	Յուլ.	10,2¹/₄

Ազգային Լուրեր

Կրոն. Ժողովը գումարուեցաւ երէկ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպ. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Տ. Վահրամ, Տ. Գաբրիէլ և Տ. Յովսէփ եպիսկոպոսները, և Սեբէոն, Շահպազեան, Մանուսեան և Խանճեան Ս. քահանաները։ — Ժողովը նկատողութեան առաւ Պապա Տաղի Երեւում քահանայի արարքներուն նկատմամբ Թուլչայէն հասած հանրագիրները և որոշեց գրել Գուլկարիոյ Այցելու Հովիւին որ ազդարարէ յիշեալ քահանային զգուշանալ նմանօրինակ արարքներէ, յիշեցնելով միանգամայն որ եթէ անդամ մըն ալ կրկնուի, խիստ պատիժի պիտի ենթարկուի։ — Զիւռնիայէն Մ. Բ. անուն անձ մը, իր կնոջը ուղղակի հիւանդութիւնը մէջ բերելով ամուսնալուծութիւն խնդրած էր։ Ժողովը որոշեց գրել Տ. Մելչիսեդեկ Արքեպ.ի, որպէս զի նկատողութեան առնէ սոյն խնդիրը և պէտք եղած կարգադրութիւնը ընէ։—Տարսոնի Թաղ. Խորհուրդը Թորիկեան Մարիամ անուն կնոջ մը ամուսնոյն բողոքին վրայ՝ Պատրիարքարան տեղեկագրելով նոյն կնոջ ապօրէն կեանքը, որ հաստատուած է Մերսինի Թաղ. Խորհուրդին և տեղապահէն ալ, ամուսնալուծութեան հրաման խնդրած է։ Ժողովը նկատողութեան առնելով Տարսոնէն և Մերսինէն հասած այս գիրերը, որովհետեւ ցուցուած պատճառները անզօր էին, որոշեր է գրել Տարսոնի առաջնորդ. տեղապահին որ պսակը անլուծելի է և պէտք է աշխատիլ հաշտեցնելու զոյգը։ —Վանայ առաջն. փոխանորդ Սահակ Ե.վ. Պատրիարքարանէն խնդրած է որ Իբրանոսեանդիէորգ եՏր՝ փոխվարդապետները արտօնուին Վան երթալ, հոգեւոր պաշտօններ վարելու համար։ Ժողովը որոշեց գրել որ Գէորգ Վ. արգէն պաշտօնի վրայ կը գտնուի, հետեւաբար Տրիփոլոյ Վ. միայն տրամադրելի է, որուն պաշտօնավարութեան համար եթէ կրնայ դիւրութիւն ձեռք բերել, կրնայ գործածել զայն իր սահմաններուն մէջ։ —Պուլկարիոյ այցելու հովիւ Բարթուղիմէոս Վ. Սոֆիայի ազգ. գործոց մասին տեղեկագիր մը ղրկած էր Պատրիարքարան, և մասնաւորաբար տեղւոյն Թաղ. Խորհրդոյ և Արիստակէս քահանայի մէջեւ գտնուած հաշուական խնդրոյն մասին հրահանգ խնդրած էր։ Ժողովը որոշեց գրել Պաղճեան Վ.ի, որ ըստ առաջնոյն սիրաշահի պանոնք։— Սմասիոյ Կրօն. Ժողովը փիլոնազուրկ Զենոբ քչ.ի համար ներում խնդրած ըլլալով, Ժողովը տարաժամ նկատեց։ — Տարէնտէի ազգայինները հանրագրով մը տեղւոյն Ղեւոնդ քչ.ի մասին եղած զրպարտութենէն անհիմն ըլլալը յայտնագրած էին Պատրիարքարան։ Ժողովը որոշեց Սսոյ կաթողիկոսական Տեղապահին տեղեկագրին սպասել։ Ասոնցմէ զատ Ժողովը զբաղեցաւ ուրիշ կարգ մը խնդիրներով։

—Ասկէ առաջ քանիցս գրած էինք այն խնդրին վրայ՝ որուն առարկայ դարձած էր Տիարպէքիրի Մակաբայեցւոց վանքը։ Ինչպէս կը յիշուի, տեղւոյն Ասորիները կը պնդէին թէ այդ վանքը իրենց կը վերաբերի, և այս մտքով ոտնձգութիւններ ալ ըրած էին։ Անկէ ի վեր, տեղւոյն առաջնորդարանին կողմէ կուսակալութեան, և Պատրիարքարանի կողմէ ալ Բ. Դրան եղած խնդրանքներու վրայ քննութիւններ կատարուելով, Հայոց սեփականութեան իրաւունքը հաստատուած էր։ Բայց Ասորիներն ալ իրենց կողմէ կարգ մը առարկութիւններ բրած ըլլալով, տեղական կառավարութիւնը վերջին քննութիւն մը կատարելու համար թէ՝ Հայերը և թէ Ասորիները առժամապէս դադրեցուցած է նոյն վանքը յանձնելէ։ Հիմա խնդիրը Պետական Խորհրդոյ քննութեան յանձնուած ըլլալով, Խառն Ժողովը որոշած է նոյն վանքին Հայոց սեփականութիւն ըլլալը հաստատող բոլոր հրովարտակները և պաշտօնական գրութիւնները հաղորդել Բ. Դրան, Պետական Խորհրդոյ մէջ անդամ մը ալ նկատողութեան առնուելու համար։

—Խալաեան Տ. Սահակ եպիսկոպոս Ատանայէ Մերսին իջեր է հոկտ. 26ի առտուն։ Նոյն օրը, տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդն ու ժողովականները Առաջնորդարան երթալով ողջերթ մատեր են։ Օր մը վերջը, Ատանայի առաջն. տեղապահ Գրիգոր քահանայ ալ Մերսին իջեր է, Ն. Սրբազնութեան հետ տեսակցելու համար։

—Բարերդի մեր թղթակիցը, Պ. Մ. Սանոսեան, հետեւեալը կը գրէ մեզ։— «Ամսաթոշակի վճարման խնդրին համար, ժամանակ մը ի վեր խուլ պայքար մը կար Մեսրոպեան վարժարանի ուսուցիչներուն և Հոգաբարձութեան միջեւ։ Առաջն. Տեղապահ հայրը, մէյ մը այս կողմ, մէյ այն կողմ յարելուն՝ ոչ մէկ կողմին ալ գոհացում չէր կրցած տալ։ Արամեան վարժարանին վիճակն ալ տխուր կը պատկերանայ հիմակուց։ Թաղին հաստատութիւնը կը բողոքէ թաղականներուն դէմ, որոնք հաշիւ չեն տար, ազքատ ծնողաց տղաքը գպրոցէն կը ճամբեն, ամսաթոշակ չտալուն համար։ Ընդհանուրը կ'ըսէ թէ փոխանակ 15 տղու համար յատկապէս 3 ուկէս ոսկի ամսաթոշակով ուսուցիչ մը բերելու, աղէկ չէ՞ որ այդ տղաքը միանային Մեսրոպեան վարժարանի Գ. և Դ. կարգերուն, որով թաղին սնուցեալ տարեկան 42 ոսկի չէր տուժեր, և թաղականութիւնը չէր ստիպուեր այդ 42 ոսկին աղքատ և վճարելու անկարող ծնողքներէ պահանջել։

«Առաջնորդարանի գրագիրը, հոգաբարձութեան գանձապետին սխալ կամ ծուռ հաշիւները ուղղելուն համար ատելի դարձած է պատուարժան աղաներուն, որոնք «հոգեհատոր» կը համարէին զինքը։ Պ. գրագիրը Կիւմիւշխանեցի ըլլալով, տակաւին անտեղեակ է մեր բարքերուն։ Աղէկ կ'ընէ որ գործերը իրենց ընթացքին թողու։ Առաջն. Տեղապահ հայրը դեղերն է։ ան ալ իր ամսականները գանձելու տէրտէն է իկեր։ 29 գիւղերէն երեքը միայն վճարած են դեռ իրենց պարքը։ Ուսացածները կարծեմ յաջորդ տարին ալ պիտի չվճարեն, ասիկա արդիւնքն է այն հակառակութեան՝ որ ընդհանրապէս կը տածուի վարդապետին դէմ։

«—Գեղային վարժարանները սկսան բացուիլ, բայց քաղաքին հոգաբարձուները, իրը նպաստ զրկուած գիրքերու անուններուն կնիքի տակ կը պահեն, գրամով ծախելու համար։

«—Տեղւոյս Բաղաքական ժողովոյ երեք անդամները մեռած են, բայց այդ լուսահոգիներուն տեղ նոր անդամներ չեն ընտրուած. ասով վարչական անկանոնութեան մը մասնուած է վիճակը։»

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ տիկին Նէվրիկ Ռ. Աւէրճեանի յուշարկութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երկու օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս՝ պատուարժան թաղ. խորհուրդն Թօփ

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արմատական հրամանագրով տրամուած 1853 տարում. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Քր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Քր. 270,096,743

ՊԷՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, ևլն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոյ ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով.—(միևնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն տգեղեանի, երկաթուղիի, թիւնելի ևլն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ Մէկ ՖՐԱՆԿԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այս պէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ընայ 10,000 ֆ.՝ մահուան պարագային, 15,000 ֆր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ԵՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆԷԱ Ընդհ. Դերձակալ.—ԵՄԻ. ՎՕԿԼ

Ղալաթիա, Օամ. Պանքային դէմը, Ինայէթ Խան, Թիւ 7, 8, 9։

ՌԻՒՄԱԹԻԶԵԼ ՏԱՌԱՊՈՂԻ ՄԸ ՆԱՄԱԿԸ

Ազնիւ ընթերցող,

Զեզի ծառայութիւն մատուցանելու նպատակով գրքի այս կարճուր նամակս, ուշադրութեամբ կարդացէք կ'ուզէմ։

Եսս ռիւմաթիզմի տանջանքներէն յուսահատած դժբախտ մը էի, կեանքս մեծագոյն մասը, ցաւերով, խոստումներով, խիթերով կ'անցնէի, յուսահատելու աստիճան տառապանքով։ Շատ անգամ անդամալոյծի երեւոյթ կ'առնէի, անկարող կ'ըլլայի ամէն ձեւ դառնալ, թեւերս, թիկունքս ու սրունքներս կը փտտային, այնչափ սասկութիւնամբ կ'ազդէր ռիւմաթիզմը ամբողջ կազմուածքիս վրայ։

Մեծահաշիւ բժիշկ մը որ ռիւմաթիզմի (յոգնաւոր) մասնագէտ էր, ՏՕՔԹ. ԼԱՄՕԻ ԱՐԻՒՆ ՇԻՆՈՂ ԵՒ ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ ՊԱՆԵՍԻ ԴԵՂԸ, յանձնարարեց ինձ։ Ես որ բազմաթիւ փորձերէ յուսահատած էի, թեպետ քիչ մը կասկածով բայց վերջապէս չէ մը գնեցի։ Գինը սուղ թուեցաւ աչքիս, բայց առաջին պանեսն ընելուս պէս, ցաւերս հոն դադրեցան ու սկսայ ազատ շունչ առնել։ Ցետոյ ամէն երկու օրն անգամ մը 40 սանթիմ տաք ջուրի մէջ կէս ժամի չափ պանես կ'ընէի ՏՕՔԹ. ԼԱՄՕԻ ԱՐԻՒՆ ՇԻՆՈՂ ԵՒ ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ ՊԱՆԵՍԻ ԴԵՂՈՎ, Տանջերկուերորդ պանեսին կատարեալ բժշկուեցայ և հիմայ այն տեղէն ի վեր ողջ առողջ ճանգիտա կեանք կը վարեմ, մինչև ամբոյ մէկ պանես կ'ընեմ, հիւանդութեան վերադարձին դէմ նախազգուշութեան համար։ Այս առաւելութիւնները վայելելով, համոզուած եմ որ ռիւմաթիզմի ամէնէն ուժգին դեղը ՏՕՔԹ. ԼԱՄՕԻ ԱՐԻՒՆ ՇԻՆՈՂ ԵՒ ՀԱԿԱՌԻՒՄԱԹԻԶՄԱՅԻՆ ՊԱՆԵՍԻ ԴԵՂՆ է, որովհետև հիւանդութիւնը հիմնապէս կը բուժէ։

Նիս 1899 մարտ 15 ԱԼՊԵՐ ԺՕՋԷՖ

Տօքթ. Լամօի արիւն շինող հակառիւմաթիզմային դեղերու գործարան, ամէն մեծ դեղարաններու և դեղավաճառանոցներու մէջ կը ծախուի։ 652 6—30

ՀԻՆ ԳԻՆԻ

երեսունքսան տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթաքիւղ, հանգուցեալ մուխթար Ցակոբ ազայի տունը։

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱՅԱՆ
Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՕՏԱՍՈՒԱՄ ՇՈՓԵՆԱՒՈՐ

Նոյ. 22ին Մինկրէլի, Մարսիլիայէն։
» 23ին Առաւեի, Կալիասէն։
» 26ին Անադոլի, Անատոլուի եզերքէն
» 29ին Այիէսիս Կառիսնեան Անգլերէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 22ին Առաւեի, Մարսիլիա։
» 24ին Մինկրէլի, Անատոլուի եզերք
» 27ին Անադոլի, Մարսիլիա։

Ցոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Զ.կարգի 175 ֆրանք. Ցեղեկութեան համար, դիմել Գործակալին Թոփ Հանէ Գարագիւղ։ 516 Թ. ԵՐԳՈՒԿ

ՔԻՆՔԻՆԱ ՎԻՔԹՈՐԻԱ
QUINQUINA VICTORIA

Ա Ն Ն Մ Ա Ն Ա Խ Ո Ր Ժ Ա Ր Բ Ե Ր Դ Ա Ղ Զ Օ Ր Ա Ւ Ո Ր Կ Ո Ր Ո Զ Ի Ջ

Ամենամեծ առաւելութիւններ ունի միւսներու այսօր հրապարակ հանուած բոլոր քինինաներուն վրայ։

Սեփականութիւն
Իտալական Եւ Գերմանական Ընկերութիւնների
Ն Լ Օ Ց Ե Ի - Բ Ա Ր Ի Զ
Անանուն ընկերութիւն 1,000,000 ֆր. դրամագլխով

Պոլսոյ մէջ
Ա. Նիկոլաոս — Պոլիս
Ս. Գրիգորի, Բասսամ ադիօրոր — Բերա
վաճառողներ
Տ. Ամիտորիտէս, մանրատուն փողոց — Գալատիա
Ժ. Կարլի, Գէորգիւ Պաշի — Օրթաքիւղ, Պոսֆոր

Գործակալ արեւելքի համար. — ՄԻՇԵԼ ՄԱՎՐՈՒՐՏԱՔՔ ԵՒ ԸՆԿ.
Գալաթիա, Գէորգ օղլու Խան

Կը գտնուի նաև բոլոր առաջնակարգ դեղարաններու մէջ։ 23—24

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՂ — ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շեհրեկ մամբայ, Գալաթա Սէրայի դիմաց։

ԳԱԼԱԹԱ Սիրկէր Խան, Թիւնէլին եռաս. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄԲՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սիրասիոյին դիմաց Թիւ 13։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 189x թուականը
(Հ. ԱՆՔԵՐ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
ՕՔԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ԱՌ ՈՒԻՍ ԵՂԷՆ Խան, Գարագիւղ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Գ. Ալպէր Սիմոն
Եակարեան Խան, Վայվոտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի Ճամի Հավուսը փողոց,
Օսմ. Դամատեան գէմ

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Զաւօխ
Մարթուճնիլար, Զարչըլը Խան, Թիւ 21 194

Լ Ա Ն Դ Ռ Ա Ք
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԱՌԱՏՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Եկամուտներու գումար 167 միլիոն.
1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 939 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Գ. Գ. Կոմս Կամէն Ջիլի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Թեոֆիլ Հոլբոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հոլբոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գէորգեան Նաքաշ, » » » »
» Անթուան Բրոքէլ մանսքէն.
Թէոտոր Բոնտէն
Ժան աք Վէնինկ-Ինկլենկեան
Կառավարութեան Քոմիսէր
Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՐ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր դիրեկտոր. ԼԻՈՆԷԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարթիօղլուի առուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

Լ Ա Ն Ի Ւ - Ե Ո Ր Ք
ԵՆԵՌ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենամեծ Միջազգային Ընկ.ն
կենաց վրայ ապահովագրութեան
Ցուրկնուրիւն յետոյ

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլլիէ փողոց (Գուվառ տէ ղ'Իդալիէնի անկունը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պատկանին ԸՆԿ. ԱՄԲՈՂՋ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱՆՆԵՐՈՒՆ։

1900 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պարարտ գումարն է Մէկ Միլիարտ 225 Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 5,503,000,000ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիարտ 545 միլիոն։

Նիւ Եորքի ընդհանուր ապահովագիրը (բոլիս) աւելի շատ առաձնաշնորհումներ և առաւելութիւններ կրնայ ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրները։ Նիւ-Եորքի ապահովագիրն առարկելի չէ բնաւ, և յանձնառուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արհատի, բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վանգներն և մահուան ամէն պարագաները, առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պարտն։ Ապահովագիրն իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։

Առաջին տարեվերջին սկսեալ, ապահովագրուողին համար իրաւունք անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըրած բոլոր մասնաճիւղերով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ դրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ս. ՈՒ. ՀՈՒՍԹՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիշ-Գատուրքա
Ս. ՀՈՒՍԷՅՆ
Վայվոտա փողոց Վիքթորիա Խան Ղալաթիա 192

ՔԻՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ
Սէր տէր Եղիա — Ռէյմոնտ եւ Բարն Լիմիթէտ և Ընկերներ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Իմպերատորիա	18900	Միջիգանիա	5598
Մաքսոնիա	18900	Քարթաղոնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրլրա	3229
Քոմբրանիա	12950	Բաւարիա	2945
Սուրմանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումբրիա	8129	Սիբերիա	2935
Նիւբուրիա	8127	Սամարիա	2358
Սեբրիա	7892	Ալէբբօ	2181
Ուրանիա	7269	Շերպուրկ	1614

Դիմել առ ՅՈՒԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթի խան, Թիւ 6, 7, 8, Գալաթա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։255

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանենի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպարտեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատիկ ցաւոց սկսեալները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յարմարման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելագործ կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի տառապանութիւն։

Ց. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ (միւսներ կէս օր) ինչպէս նաև ամէն օր (միւսներ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ —Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆԴ !! 197

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Ամբարշտի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԹ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԹԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՑԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուին բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանը Ի Կ. Գալիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՈՐ
Ընդարձակ Հալի, Գալաթա Եւ Օրթաքիւղ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանոս	1069	Գոմս	1497	Գոզ	1011	Մալմս	724	Բօգարիս	186
Ալէքսօ	3807	Գոնկս	2906	Գրօտոս	1695	Մարէնկս	2273	Մաքքս	1118
Անէէլզ	1541	Գոբոս	895	Լիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրքս	1735
Արքսոգս	2377	Տիտս	4311	Լիտալկս	1581	Միքատս	3557	Միլվս	1193
Գասանս	1822	Ֆօսինս	987	Լինտաու	3720	Միլս	1057	Մբէրս	1200
Գօրոտինս	1264	Տուրս	2388	Լօրազիս	3600	Մօնդէպելլս	1785	Թասսս	1828
Գրաւս	1076	Տրարս	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիլնս	841	Տինամս	504	Իսկս	2354	Նէրս	1088	Թօրիս	3827
Գրֆֆիլս	4451	Էպրս	2464	Խտանս	5540	Օտիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ցիլնս	1080	Ոնէարիս	4086	Թորբիտս	487
Դալիբաս	1887	Էրազս	1841	Բէէս	1058	Օրլանս	1535	Ուրպին	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Քոլբինս	2807	Բալէրմս	1687	Վասրս	1914
Դազս	1094	Ֆինլանտ	1823	Քօսլս	1700	Բոլս	510	Վոլս	1289
Զիրաքս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալիս	2229	Վօլթուրնս	2896
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոս	2272	Բինայտս	1863	Տէտս	1850
Տիլս	2697	Գալիլէս	3060	Լիվիրս	1648	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4285	Գիդանս	1248	Լօրէնցս	3191	Բամէս	1789		

Թասբէլլս շոգենաւը, նաւապետ Կրէշամ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Իսկս շոգենաւը, նաւապետ Եէց, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի ամսոյս 30ին։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՔՕ
Թիւ 23—24, Գիւլիւք Միւլէթ Խան, Գալաթա 377

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1900 Նոյեմբ. 1 (Ն. Տ.) ինքգաբրիէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԵՀԻՐ ԳՕՆԵԱՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 124 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 128 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
12	—	Մկն. Էսկի-Շեհիր ժմ.	3	—
12	43	» Կէօքճէ քրսրք »	2	20
1	41	» Սապօնճը բունար »	1	38
2	34	» Ալաեունտ »	12	40
3	17	» Զէքիրլեր »	11	55
4	18	» Տէօյէր »	11	8
4	47	» Իշհանխէ »	10	24
5	11	» Համամ »	9	56
5	21	» Կազլիկէօլ համամ »	9	47
6	13	» Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	15
6	48	» Գէօյիւք Զօպանլար »	8	22
7	41	» Զայ »	7	34
8	27	» Իսկիգիւլ »	6	44
8	51	» Եասիհան »	6	19
9	20	» Աղ չէհիր »	5	57
9	52	» Ազալի քէօյ »	5	19
10	34	» Զավուշճը քէօյ »	4	37
11	12	» Իլկին »	4	5
11	59	» Գատըն-Խանը »	3	13
12	48	» Սէրայ-Ինի »	2	31
1	20	» Մէյտան »	1	53
2	22	» Բունար-Գայը »	12	48
3	—	ժմ. Գոնեա մկն.	12	—
իրկն.			առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԵՀԻՐԷՆ ԷՆԵՓԻՐԻՆ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 124 խառն Առտու Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 128 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
1	—	մկն. Էսկի Շեհիր ժմ.	12	41
1	49	» Ագ Գունար »	11	54
2	35	» Այբիւ Գէօյ »	11	15
3	23	» Գէյլիք Աիուր »	10	20
4	38	» Սարիքէօյ »	9	13
5	35	» Գիւշէր »	8	8
6	20	» Սապիլեր »	7	23
7	—	» Գէյլիք Գէօփրիւ »	6	51
7	55	» Բօյաճիի »	5	59
9	17	» Մալի Գէօյ »	4	25
10	19	» Սէնճաճ Գէօյ »	3	10
11	12	ժմ. Էնկիւրիւ մկն.	2	15
իրկն.			առտ.	

ՀԱՄԻՏԻԼ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 122 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.	Թ. 121 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴՐՕՂ Կառախումբ Թ. 121 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 123 խառն Առտու Ժ.	Վ.
6	30	8	—	մկն. Համիտիէ ժմ.	5	42	7	12
6	48	8	18	ժմ. Ատա-Բազար մկն.	6	—	7	30

ԱԼԱԵՈՒՆԷՆ ՔԷՕՓԱՀԷՆ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 328 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 330 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 327 խառն Առտու Ժ.	Վ.	Թ. 329 խառն Իրիկ. Ժ.	Վ.
2	45	12	50	մկն. Պաեունտ ժմ.	1	45	11	55
3	5	1	10	ժմ. Քէօքահէա մկն.	2	5	12	15

ՏՈՓԹԷՕՐ Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ
Ծանօթ ատամնարոյժ Բարիզի
Ի ՍԻՔԷ տը ԲԵՐԱ, Թիւ 1

Այժմ օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.), Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբան։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ՅԻԹՏ. ԼԷՃԼԱՑՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերպուլ և Ամերիկայ Գլխ. Գործ.

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրգորիան	10500	Ցալիան	3500
Ամմինեան	10500	Էմբրէտիան	3500
Բէսդրիան	10500	Աբրամ.ան	3000
Լանբասդրիան	9000	Մէտերիան	3500
Ցիլատելֆիա	9000	Զրադիան	3500
Գօլմպիան	8000	Ամէնիան	3500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	3500
Գոստոնիան	8000	Լուգանիրն	3500
Ցիրմինիան	8000	Լէսպիան	3000
Ցալէրնիան	3700	Մինեսօ	900
Վաշինիան	3700	Ցրօրգօ	800
Ցլամինիան	3700	Լիսպոն	500
Ցապիան	3500		

Ապրանքի տէրերն կը խնդրուին իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ կալանքից մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ծանուցման 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԵՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԴԷՆ
Գալաթիա, քարտէին վրայ
600 Հին տեղը մաքսատան

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 7 20 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 8 21 Իզմիր, Հիբէ, Ատրամանդիոս ժամ. 10ին միջօրէէն առաջ։ Հաւանաբար լոյս Ատրամանդիոս, Բարս-Բանա եւ Գէա, Գէրսուք եւ Գիւրէ։
Ե.շ. 9 22 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ե. 9 22 Ինեպոլու, Սինոպ, Սամսուն Օրտու Գիրասոն, Տրեբիզոն, Սիսէ եւ Սամսուն։ Ժամը 10ին մեր միջօրէին։
Գւր 10 23 Օտէսա ժամը 4ին մեր միջօրէին։

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ալիքթաշ, Գիրէսուն, Մելիկեանց և Սիրա Ծոմ Ֆիրմաներ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Սամսուն	3000	Բրազ	1200
Զեմբրա	3000	Նէգրոս	1200
Ֆէլիքսը	3000	Գուայրիս	1200
Գէորգիոս	3000	Բէրա	1150
Նորա	3000	Ֆիգնոր	1000
Զեմանիլ	3000	Գուարդիա	1000
Բարբարոս	2500	Գալիա	1000

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻՔՕԼ և ԸՆԿ
Ուլիքիլ Խան
ՀԵՄՄ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Հէյմս Սաքրիգ Լիվրպուլ

Արտօնաւոր ՋՈՒՐԵՂ ԵՈՒՍՈՒՖԵՆ